

SAMFUNDSPRES OG SELVBESTEMMELSESET

- uddannelserne i folketingsåret 2020-2021

AF SIGNE HOLM-LARSEN

Politisk var året for så vidt præget af en vis stabilitet, idet den socialdemokratiske mindretalsregering fortsatte uden personskift og på uddannelsesområdet uændret med Pernille Rosenkrantz-Theil som børne- og undervisningsminister og Ane Halsboe-Jørgensen som uddannelses- og forskningsminister. Sådan var det i hvert fald indtil mandag d. 16. august 2021. Her blev kirke- og kulturminister Joy Mogensen erstattet af Ane Halsboe-Jørgensen, mens Jesper Petersen blev ny uddannelses- og forskningsminister – den 11. på 12 år i “svingdørsministeriet.” I Danske Studerendes Fællesråd (DSF) begrundede man de hyppige skift med uddannelsesområdets lave placering på den politiske dagsorden. På de menige pladser i Folketinget var der lidt mere uro, og partihop resulterede i en håndfuld løsgængere.

Som året før var første halvdel af 2021 stærkt præget af Covid19-restriktioner, men egentlige politiske projekter blev dog også gennemført, bl.a. en decentralisering af de videregående uddannelser ved flytning af uddannelsespladser fra landets store universitetsbyer til provinsen – glæden var stor i tilflytterbyerne, men ansøgerne lod sig ikke presse og fulgte kun med ud i begrænset omfang – og vedtagelsen af en fri læreruddannelse, jf. s. 146-147 og 149-150. Det kan måske synes i kanten af den uddannelsespolitiske arena, at det på ny lykkedes Kristendemokraterne (KD) at blive repræsenteret i Folketinget efter 10 års pause, idet Jens Rohde (tidligere V og RV) i foråret 2021 meldte sig ind i KD, men som partiets p.t. eneste repræsentant i Folketinget blev han også ordfører på uddannelsesområdet.¹

Finanslovsaftalen 2021 blev indgået mellem regeringen (S) og Radikale Venstre (RV), Socialistisk Folkeparti (SF), Enhedslisten (EL) og Alternativet (Alt), men også Venstre (V), Konservative (KF) og Dansk Folkeparti (DF) stemte for,

1 Jesper Petersen, f. 25.8.1981 i Haderslev og BA i statskundskab; medlem af Folketinget for S siden 2013 og for SF 2007-13; medlem af Socialdemokratiets gruppeledelse 2013-15 og igen fra 2019. Ufm.dk og Politiken.dk 16.8. folkeskolen.dk 17.8. og Politiken 1. sektion s. 13 20.8. 2021.

mens Nye Borgerlige (NB) og Liberal Alliance (LA) ikke så deres ønsker om økonomisk opstramning tilgodeset. Især pædagogområdet, ungdomsuddannelserne og sosu-uddannelserne blev tilgodeset, på pædagogområdet for at fremme minimumsnormeringerne i vuggestuer og børnehaver, så der på kommuneniveau fra 2024 bør være en pædagog pr. tre børn i vuggestuer og pr. seks børn i børnehaver, på ungdomsuddannelserne til den nye forberedende grunduddannelse (fgu) og omlægning af taxametertilskud og på social- og sundhedsuddannelserne (sosu) til kapacitetsudvidelser.²

ENSOM CORONAHVERDAG MED NEDLUKNING OG FORVIRRENDE GENÅBNING

Alle uddannelsessektorer var igen i år grundlæggende ændret af *covid-19-nedlukningen* kort før julen 2020. Nedlukningen var denne gang for længere tid og med flere forlængelser, først frem til d. 17. januar og så til d. 28. februar 2021. Alle elever og studerende blev sendt hjem fra skole bortset fra børn med særlige behov eller med forældre med kritiske arbejdsfunktioner. Digital undervisning hjemmefra blev standardløsningen, mens afstandskrav blev øget, forsamlinger gjort mindre fra 10 til 5 personer og mundbind skulle bæres undtagen i hjemmet. Men ud over alle disse tiltag, som var fælles vilkår for alle, skete der også forskellige indgreb på de enkelte uddannelsesniveauer, fx med hensyn til fremmøde- og eksamensformer, og de omtales i de respektive sektorspecifikke afsnit.

Den meget *forsigtige genåbning*, der angiveligt skete ud fra en smittetryksbaseret og geografisk differentieret såkaldt kalkuleret risikoanalyse, forekom mange både i og uden for skolen uigennemsigtig, tilfældig og forvirrende. I det tidlige forår 2021 kom 0.-4. klasserne som de første i skole igen d. 8. februar, mens ældre elever, med enkelte regioner som undtagelse, generelt først kom i skole medio april. Primo marts kunne elever i 5.-8. klasse på Bornholm og i nogle nord- og vestjyske kommuner således komme i skole hver anden uge, hvis de blev testet to gange ugentlig. Medio marts blev der åbnet for, at elever i det meste af landet bortset fra hovedstadsområdet kunne komme tilbage i skolen én dag om ugen til udendørs undervisning, mens ikke brofaste øer som Ærø, Læsø og Samsø fik Bornholm-status. Pernille Rosenkrantz-Theil var "kisteglad" for den spinkle genåbning, mens Jeanne Jacobsen, formand for de københavnske skoleledere, fandt løsningen "skrivebordsagtig og populistisk", og lærer Sarah Urgaard fra Næstved var frustreret over, at skoledagen blev ændret "for 117. gang". Medio april kom

2 L 1 Forslag til *finanslov for finansåret 2021*. Vedtaget med 89 stemmer for (S, V, DF, RV, SF, EL, KF og ALT), og 6 imod (NB, LA og UFG). Fremsat 6.10.2020, 1. behandling 8.10.2020, 2. behandling 19.11.2020 og 3. behandling 22.12.2020. Uvm.dk 10. og 11.12.2020.

elever på 5.-8. klassetrin, i ungdoms- og voksenuddannelserne og dele af de videregående uddannelser i skole hver anden uge, men det blev hurtigt justeret, så alle afgangselever i grundskolen, ungdoms-, voksen- og erhvervsuddannelser kunne møde op igen d. 6. maj 2021. Fra d. 21. maj 2021 kunne alle elever i grundskolen og på ungdoms- og voksenuddannelserne endelig komme helt tilbage i skole, mens studerende på de videregående uddannelser kunne møde op i halvdelen af undervisningstiden indtil d. 14. juni. Restriktioner om mundbind og afstand mv. blev opretholdt, men forsamlingsloftet hævet til 50 personer indendørs og 100 udendørs. Først et par dage før det nye skoleårs start d. 9. august var Sundhedsstyrelsen klar med en lempelse af retningslinjerne fra februar 2021 for skolernes håndtering af coronasmitte, så klasser herefter kun skulle hjemsendes, og skoler lukkes ved større smitteudbrud. Claus Hjortdal, formand for Skoleledereforeningen, var tilfreds, for "vi kan ikke holde til at blive ved med at sende børn og personale hjem ... det har været meget opslidende med op- og nedlukninger det seneste halvandet år. Både for børn, forældre, personale og ledelse".³

Onlineundervisnings påvirkning af elevers og studerendes læring var i perioden meget debatteret, og kritikken blev underbygget af dels en EVA-undersøgelse om grundskolen under den første nedlukning i 2020, dels en universitetsundersøgelse, som bl.a. viste, at nedlukningen ramte socialt skævt: Især sårbare elever fra socialt udsatte hjem oplevede den ensomme undervisningssituation som klart demotiverende, mens ca. en tredjedel af fagligt stærke elever fandt mere ro, færre forstyrrelser og bedre muligheder for at planlægge egen arbejdsituation. Forældrehjælp til elever på 5. og 8. klasse var også skævt fordelt, idet forældre med en videregående uddannelse hjalp mere end forældre uden erhvervskompetencegivende uddannelser eller med en ikke-vestlig baggrund. På universitetsniveau mente både studerende og undervisere, at aktivitetsniveau og læringsudbytte var ringere med onlineundervisning, især med hensyn til diskuterende og undersøgende aktiviteter, mens aktiviteter som feedback, vejledning og gruppearbejde var mindre påvirket af onlinesituationen.⁴

3 Folketingets rammeaftale af 22.3.2021 om genåbning af Danmark indgået mellem S, V, DF, SF, RV, EL, KF, LA og ALT; Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse 7.12., Politiken 8.12.2020, 1. sektion s. 7, og folkeskolen.dk 7.12. og 29.12.2020. Ufm.dk 5.1., 14.1. og 28.1., politiken.dk 9.2., gymnasieskolen.dk 25.1. samt folkeskolen.dk 9. og 10.3.2021. Pressemeddelelser fra Statsministeriet 18.3., Uddannelses- og forskningsministeriet 23.3. og Undervisningsministeriet 28.4.2021; Justitsministeriet, folkeskolen.dk og nyt fra ufm.dk 4.5.2021. Politiken 23.4.2021, 1. sektion s. 2. Politiken.dk 18. og 21.5. samt 7.8.2021. Ufm.dk 10.6.2021.

4 Universitetsundersøgelsen omfattede Aalborg Universitet, Professionshøjskolen Absalon, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Roskilde Universitet, Syddansk Universitet, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole, UC SYD, Professionshøjskolen UCN og VIA University College. Rapporten *Grundskolers erfaringer med nødundervisning under covid-19- pandemien* –

Forløbet bevirkede en *forlængelse af den såkaldte nødlov* først frem til sommerferien 2021 og senere til udgangen af 2021. Forlængelsen blev fulgt op af en række puljer til lokal omlægning af undervisningen, bl.a. 600 mio. kr. i februar og 295 mio. kr. i juni for at styrke det faglige niveau og trivselen i både grundskolen og ungdoms- og voksenuddannelserne. Ved forlængelsen fik folkeskoler og kommuner fortsat en række frihedsgrader i skoleåret 2021-22 til fx konvertering af understøttende undervisning til tolærerordninger og fritagelse for krav om elevplaner og kvalitetsrapporter mv. Både politikere og skoleledere var tilfredse ved vedtagelsen, men tilfredsheden aftog, da udmøntningen lod vente på sig. Også de videregående institutioners akkrediteringsperiode blev forlænget med L 27.⁵

Et karakteristisk eksempel på oppositionens irritation over den langsommelige genåbning var fremsættelsen af ganske mange beslutningsforslag, bl.a. B 130 om at aflyse prøver og eksamener i grundskolerne og på ungdomsuddannelserne og borgerforslaget B 138 om at give årets 3. g'er samme eksamensvilkår som i 2020.⁶

-
- en undersøgelse af nødundervisning i foråret og sommeren 2020*, udarbejdet af Danmarks Evalueringstinstitut (EVA) for Børne- og Undervisningsministeriet, omfatter grundskoleområdet og er fulgt op af tilsvarende undersøgelser på bl.a. gymnasie- og erhvervsskoleområdet. Grundskoleundersøgelsen omfatter skoleledere og lærere, der i foråret underviste enten 2., 5. eller 8. klasse – og elever på 5. og 8. klassetrin. Ufm.dk 5.2. samt folkeskolen.dk 15.2. og 25.3.2021.
- 5 L 114 Forslag til *lov om ændring af lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet og folkehøjskoleområdet og for den frie folkeoplysende virksomhed til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19. (Forlængelse af lovens gyldighed)*. Vedtaget med 93 stemmer for (S, V, DF, RV, SF, EL, KF, LA, ALT og UFG), mens 2 (NB) undlod at stemme. Fremsat 26.11.2020, 1. behandling 15.1.2021, 2. behandling 9.2.2021 og 3. behandling 23.2.2021. Lov nr. 286 af 27.3.2021. Ikrafttræden 28. februar 2021. Og L 27 Forslag til *lov om ændring af lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner. (Forlængelse af institutionsakkreditering som følge af covid-19)*. Enstemmig vedtaget med 97 stemmer for. Fremsat 7.10.2020, 1. behandling 23.10.2020, 2. behandling 19.11.2020 og 3. behandling 24.11.2020. Lov nr. 1715 af 30.11.2020. Ikrafttræden 1. december 2020 og ophør 1. juli 2021. Aftale af 18. februar 2021 indgået mellem regeringen (S) og V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA og Frie Grønne om *håndtering af faglige udfordringer og indsatser for at styrke trivsel hos elever og kursister i grundskolen og på ungdoms- og voksenuddannelser* gjaldt frem til sommerferien 2021 og blev forlænget i resten af 2021 med aftalen af 1. juni 2021 om *håndtering af faglige udfordringer hos elever i grundskolen og på ungdoms- og voksenuddannelser*. Uvm. dk 18.2. og 1.6.2021Uvm.dk 18.2. og folkeskolen.dk 23.3.2021.
- 6 B 138 Forslag til folketingsbeslutning om en *god afslutning til 3. g'erne (borgerforslag)*. Fremsat 2.2.2021 af Leif Lahn Jensen (S), Peter Skaarup (DF), Andreas Steenberg (RV), Karsten Hønge (SF), Peder Hvelplund (EL), Mai Mercado (KF), Peter Seier Christensen (NB), Ole Birk Olesen (LA), Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Lars Løkke Rasmussen (UFG), Uffe Elbæk (UFG). 1. behandling 12.3.2021 og forkastet ved 2. behandling 27.4.2021 med 2 stemmer for (ALT og UFG) og 82 imod (S, V, DF, SF, RV, KF og LA), mens 9 undlod at stemme (EL, NB). B 130 Forslag til folketingsbeslutning om at *aflyse prøver og eksamener i grundskolerne og på ungdomsuddannelserne m.v.* Fremsat 26.1.2021 af Torsten Gejl (ALT).

KARAKTERSKALAFORSLAG, OK21 OG ULIGHED I UDDANNELSERNE

Som i 2020 var dog heller ikke alt i dette år coronabestemt. Hvad der berørte flere uddannelsesområder og derfor med konsekvenser for mange, var fx det fortsatte arbejde med at udforme en ny karakterskala, overenskomsterne, som løsnede nogle af bindingerne på underviserområdet, samt tiltag til at mindske etnisk- og kønsbestemte forskelle i hele uddannelsessystemet.

Karaktergivning skal således kunne anvendes på alle uddannelsesniveauer, hvad der har været en indlysende forudsætning for arbejdet i karaktergivningsgruppen, som efteråret 2020 fremkom med fire forslag til *ny karakterskala*: 1. forslag var en videreudviklet 7-trins-skala med karaktererne 00, 02, 4, 6, 8, 10 og 12 og med 00 som ikke-bestået, 2. forslag en version af den gamle 6-skala fra før 13-skalaen med karaktererne 0, 1, 2, 3, 4, 5 og 6 og med 0 som ikke-bestået, 3. forslag var en version af 13-skalen uden negativ karakter og med karaktererne 00, 03, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 og 13 og med 00, 03 og 5 som ikke-bestået og 4. forslag var et pointsystem, fx fra 00-100, hvor 0-35 ville være ikke-bestået. Interessen samlede sig hurtigt om de to første forslag, og Tomas Kepler, formand for Gymnasieskolernes Lærerforening (GL), så især positivt på forslag 2 med blot et enkelt trin mellem hver karakter og glædede sig over, at der var en midterkarakter i begge de to første forslag. Ret uventet foreslog ministeren så ultimo august 2021 genindførelse af en karakter for flid for grundskolens ældste elever. En sådan karakter kan ældre læsere nikke genkendende til, for den blev først afskaffet med 1958-loven, og med 1975-loven de tilsvarende vidnesbyrd eller elevudtalelser ved skolegangens afslutning, som også omtalte elevens arbejdsindsats. Men forslaget faldt ikke i god jord, hverken hos eleverne, der ikke ville have flere karakterer, eller hos lærerne, som hellere ville have evaluering. Regitze Flannov, formand for DLF's undervisningsudvalg, mente også, at forslaget, før det blev lanceret, burde have været drøftet i det nye samarbejdsforum "Sammen om skolen", jf. s. 129.⁷

OK21 faldt på plads d. 6. februar 2021 for de op mod 195.000 statsligt ansatte, bl.a. lærere i de frie skoler, sosu-undervisere og Røde Kors-lærere mfl. Den stats-

7 Rapporten "Modeller for en ændret karakterskala" er udarbejdet for Undervisningsministeriet af en ekspertgruppe med Per Holten-Andersen (tidl. rektor på CBS) som formand og følgende medlemmer: Camilla Hutterts (Københavns Professionshøjskole), Hanne Beermann (Professionshøjskolen UCN), Hanne Leth Andersen (Roskilde Universitet), Jesper Arkil (Arkil Holding A/S), Lars Ulriksen (Københavns Universitet), Lene Tanggaard (Designskolen Kolding), Marianne Kvist (Sølvgade Skole), Martin Mejlgård (tidl. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning), Nanna Højlund (Fagbevægelsens Hovedorganisation), Rasmus Holme (Lærerstuderendes Landskreds), René La Cour Sell (De Erhvervsøkonomiske Universitetsuddannelser), Signe Tolstrup Mathiasen (Danske Studerendes Fællesråd) og Søren Hindsholm (Nørresundby Gymnasium og HF). Politikens kronik 18.3.2021 skrevet af ekspertgruppen, ufm.dk, skolelederforeningen.org, gymnasieskolen.dk, folkeskolen.dk, politiken.dk og berlingske.dk 1.10.2010. Se også *Uddannelseshistorie 2020* s. 158

lige overenskomst, som lagde den økonomiske ramme for den kommunale OK21, fastlagde for de kommende tre år en økonomisk ramme på 6,75 % og lønstigninger på 4,42 % samt en ny seniorbonus/seniorfridage for ansatte over 62 år. 15. februar 2021 fulgte det kommunale område for ca. 500.000 kommunalt ansatte med generelle lønstigninger på i alt 5,02 %, inkl. en rekrutteringspulje på 140 mio. kr. til sosu-området samt en lige- og lavtlønspulje på 140 mio. kr. Lærernes arbejdstidsaftale var dog afklaret allerede september 2020 med den såkaldte A20, hvor der blev gjort op med den upopulære lov 409, så ved OK21 stemte 67,2 % af lærerne ja og 32,8 % nej. Anders Bondo Christensen, der som formand for Lærernes Centralorganisation (LC) ledede forhandlingen med Kommunernes Landsforening (KL), var tilfreds, selvom aftalen ikke erstattede "1:1, hvad lærerne mistede ved lovindgrebet i 2013". Samme tone anslog et fælles brev fra Michael Ziegler, formand for KL's Løn- og Personaleudvalg, Gordon Ørskov Madsen, formand for DLF, og Claus Hjortdal. Selvom ikke alle fandt resultatet lige imponerende, blev overenskomstforslaget stemt hjem af alle grupper i LC.⁸

Udlændingeområdet var bl.a. i fokus med tre beslutningsforslag fremsat af DF, nemlig om et loft over andel udlændinge, dels i uddannelsessystemet generelt (B 188), dels i gymnasierne (B 189) og et forbud mod børnetolke for forældre og andre familiemedlemmer (B187). Ikke mindst det sidste var der bred tilslutning til indholdsmæssigt, men som Pernille Rosenkrantz-Theil sagde under 1. behandlingen, kunne hun af tidsmæssige grunde ikke støtte forslaget, selvom hun var enig i forslagets intentioner, for "vi står altså stadigvæk i en buldrende coronapandemi på undervisningsområdet". Kristian Hegaard (RV) anbefalede en afskaffelse af tolkegebyret først, fordi "forslagsstillerne selv har været med til at øge antallet af børnetolke, som de nu ønsker afskaffet, for det er en konsekvens af bl.a. tolkegebyret i sundhedsvæsenet. Har man ikke råd til 1.675 kr. for en tolk, kan man ende i den desperate situation, at børn tolker for en", men Morten Messerschmidt (DF) ville "selvfølgelig aldrig nogen sinde stemme for radikale lempelser af udlændingepolitikken".⁹

8 LC omfatter bl.a. Danmarks Lærerforening, Uddannelsesforbundet og Socialpædagogerne. Folkeskolen.dk 1.9.2020 og 22.1.2021. Folkeskolen.dk 7.2., gymnasieskolen.dk 8.2., KL's pressemeddelelse 15.2. og gymnasieskolen.dk 10.3.2021. Gordon Ørskov Madsen blev ny formand i Danmarks Lærerforening (DLF) efter Anders Bondo Christensens afgang d. 23. september 2020. Se også *Uddannelseshistorie 2020* s. 160-161.

9 Sambehandling af B 189 Forslag til folketingsbeslutning om *loft over andelen af udlændinge på danske gymnasier* og B 188 Forslag til folketingsbeslutning om *at sætte loft over andelen af tosprogede på danske uddannelser*. Fremsat 3.3.2021 af Morten Messerschmidt (DF), Liselott Blixt (DF), René Christensen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Marie Krarup (DF), Peter Skaarup (DF). 1. behandling 26.4.2021 og forkastet ved 2. behandling 25.5.2021, for B 189 med 9 stemmer for (DF og Inger Støjberg (UFG)) og 64 imod (S, SF, RV, EL, KF, NB, LA, ALT, KD og Uffe Elbæk (UFG)) og for B 188 med 11 stemmer for og 62 imod,

Blandt årets gode nyheder er, at det såkaldte *uddannelsesgab* mellem indvandrere/efterkommere og etniske danskere ifølge Udlændinge- og Integrationsministeriets integrationsbarometer er reduceret markant i de seneste 10 år, hvor uddannelsesniveaet generelt er steget. Specielt hvad angår indvandrere og efterkommere fra de 24 såkaldte Menap-lande i og omkring Mellemøsten, Nordafrika og Tyrkiet, gennemførtes i 2020 blandt 20-24-årige en ungdoms- eller videregående uddannelse af 72 % kvinder og 55 % mænd mod hhv. 58 % kvinder og 38 % mænd i 2010. Marie Louise Schultz-Nielsen, seniorforsker ved Rockwool Fonden, begrundede stigningen med efterkommernes bedre sprogkompetencer og kendskab til uddannelsessystemet, samt at kvinders ægteskabsalder i samme periode er steget fra 21 til 26 år – typiske uddannelsesår. Dog afspejler kønsforskellen sig også i, at mere end halvdelen af 25-39-årige mænd stadig ikke har en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse, og at en betydelig andel drenge med indvandrerbaggrund ikke består folkeskolens afgangseksamen, hvad udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S) betegnede som “tåkrummende”.¹⁰

Kønsforskelle i uddannelsessystemet var emnet for B 175, hvor V foreslog nedsettelse af en kommission om at få et løft af drenge/mænd i hele uddannelsessystemet og flere kvinder ind i uddannelser med avancementmuligheder. Men Ane Halsboe-Jørgensen tilkendegav ved forslaget 1. behandling, at regeringen ikke kunne stemme for, da man i stedet for en kommission foretrak en ekspertgruppe. Fatma Øktem (V) undrede sig både over den manglende samarbejdsvilje og timingen, idet beslutningsforslaget havde været undervejs i to måneder, da regeringens melding forelå natten før 1. behandlingen. Hun blev bakket op af Lars Boje Mathiesen (NB), som tilbød at stille et ændringsforslag, som tog højde for alle ministerens indvendinger, og spurgte, om man så ville stemme for. Men det ville man ikke, hvorefter Jens Rohde (KD) konstaterede, at der var “gået Christiansborg i det med den triste kultur, der hedder not invented here”, dvs. hvor man ikke stemmer for andres forslag.¹¹

Af årets organisatoriske ændringer kan nævnes, at Uddannelses- og Forsk-

idet LA stemte for dette forslag; ved begge afstemninger undlod 22 at stemme (V). B 187 Forslag til folketingsbeslutning om *forbud mod børnetolke*. Fremsat 3.3.2021 af Morten Messerschmidt (DF), Liselott Blixt (DF), René Christensen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Marie Krarup (DF), Peter Skaarup (DF). 1. behandling 15.4.2021 og forkastet ved 2. behandling 11.5.2021 med 41 stemmer for (V, DF, KF, NB og LA) og 53 imod (S, SF, RV, EL, ALT og UFG).

10 Poilitiken.dk 7-6-2021.

11 B 175 Forslag til folketingsbeslutning om *etablering af en kommission til sikring af bedre kønsbalance i uddannelsessystemet*. Fremsat 2.3.2021 af Fatma Øktem (V), Ellen Trane Nørby (V), Ulla Tørnæs (V). 1. behandling 12.5.2021 og forkastet ved 2. behandling 3.6.2021 med 25 stemmer for (V, KD og UFG) og 70 imod (S, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, ALT og Inger Støjberg (UFG)).

ningsministeriet fra 1. oktober 2020 samlede sine to styrelser i én, *Uddannelses- og Forskningsstyrelsen* med Hans Müller Pedersen som ny direktør.¹²

PINLIG EVALUERING AF FOLKESKOLEREFORMEN – OG HVAD SÅ?

Først d. 28. maj 2021 kom R 19 om slutevalueringen på folkeskolereformen, som af flere uddannelsesordførere blev betegnet som “pinlig”, og som Mette Thiesen (NB) på et udskudt samråd torsdag d. 17. september 2020 kaldte for “gedigent makværk, der burde rulles fuldstændig tilbage”. Slutevalueringen skulle egentlig have foreligget i 2019, men blev gentagne gange udsat. Den viste som de foregående devalueringer, at målene med reformen ikke var nået, idet elevernes faglige resultater, trivsel og alsidige udvikling ikke var forbedret og den negative sociale arv ikke brudt, ligesom der fortsat var uro og larm i klasserne. Ministeren mente, at bl.a. inklusion og skolelukninger havde bidraget til det negative resultat, og hun lovede at indlede forhandlinger om et nyt evaluering- og bedømmelsessystem i sensommeren 2021. Samarbejde var også nøgleordet i kronikken “Sammen om skolen” i Berlingske fredag d. 28. maj 2021, hvor ministeren og folkeskolens parter gav hinanden håndslag på at drøfte folkeskolens udfordringer og mulige løsninger i fællesskab på tværs af sektoren. Hun sigtede således ikke mod en ny, stor reform, for “vi skal ikke forandre alt på samme tid, men justere og rette til, der hvor det er nødvendigt”. Et flertal i Folketinget tilsluttede sig dette, men ønskede justeringerne fremskyndet, og ministeren tilføjede: “New Public Management har nået sin endestation. Det er et kæmpe problem, at man har pladret folkeskolen til i så meget styring, som man har. Så ja tak til frihed for lærerne”.¹³

Et af de omdiskuterede punkter i reformen har været de længere skoledage, hvor i alt 82 % af landets knap 1200 folkeskoler sommeren 2021 havde fået godkendt *kortere skoledage* på et eller flere klassetrin. SF’s formand Pia Olsen Dyhr fandt således kortere skoledage og lavere klassekvotienter afgørende for SF’s støtte til finanslov 2022, hvad Ellen Trane Nørby (V) og Alex Ahrendt-sen (DF) dog mente ville være et brud på folkeskoleforliget. En afkortning af skoledagene indgik også i RV’s skoleudspil præsenteret på partiets sommergruppemøde d. 12. august 2021; øvrige elementer var bl.a. et “frihedsbrev” til skolerne om undervisningens tilrettelæggelse og enkle trinmål og fagtimetal frem for kvalitetsrapporter, læringsmål og elevplaner samt en minimumsgrænse for antal lærere pr. elev. Der er for så vidt også tid at tage af, for ifølge seneste OECD-opgørelse ligger danske elever stadig et godt stykke over OECD-

12 Ufm.dk 24.8.2020 og folkeskolen.dk 23.9.2020.

13 Parterne bag “Sammen om skolen” er regeringen, DLF, Skolelederforeningen, KL, Danske Skoleelever, Skole og Forældre, BUPL og BKF. Uvm.dk 28.5.2021.

gennemsnittet, idet årstimetallet blev forøget med 2014-reformen. Men samtidig er udgifterne pr. elev i perioden 2012-17 faldet med 1,9 % og elevtallet kun med 0,3 %. Dermed er Danmark et af de fem OECD-lande med de laveste udgifter pr. elev. Hertil kommer, at en kortere skoledag ikke kun betyder mere fritid for eleverne og enklere skemalægning for skolerne, men der er også en økonomisk side af sagen. Hvad en afkortet skoledag kan give af besparelser, belyste ministeren i et svar d. 12. august 2021 på spørgsmål 378 fra Jacob Mark (SF). Hun forudsatte her, at en afkortning af skoleugen på 60 minutter ugentligt på hvert af grundskolens klassetrin ville ske i UU-tiden (den understøttende undervisning med lavere lønudgifter) og ikke i den faglige undervisning. Det ville årligt give en besparelse på ca. 506 mio. kr., mens det øgede pasningsbehov i indskoling og på mellemtrinnet skønnedes at koste kommunerne 119 mio. kr., begge beløb efter fuld indfasning. Udgifterne til øget pasning vil kunne reduceres ved øget forældrebetaling til SFO mv., mens nettobesparelsen er betinget af, at timerreduktionen ikke konverteres til fx tolærerordninger o.l. – altså nye veje til besparelser på folkeskolen.¹⁴

Endnu et udtryk for reformens manglende effekt er *folkeskolens vikarforbrug*. Det blev påtalt af Rigsrevisionen allerede i 2018, især fordi der til ministeriet kun indberettes skolernes planlagte timer, og aflysninger eller brug af ikke-læreruddannede vikarer sker netop, når planlægningen svigter på grund af sygdom mv. Opgørelsesmetoden gav dermed et vel positivt billede af skolernes *kompetencedækning*. Rigsrevisionens påtale fik Børne- og Undervisningsministeriet til at undersøge den faktisk udførte undervisning og fandt frem til, at 11,1 % af timerne ikke blev gennemført som planlagt; heraf blev lidt over halvdelen (6,5 %) varetaget af ikke-læreruddannede vikarer, 0,3 % blev aflyst og resten gennemført med en lærer- eller pædagoguddannet vikar el. lign. På tilsvarende vis blev reformmålet herom svækket, idet EVA's analyse påviste, at andel undervisere i folkeskolen uden læreruddannelse i perioden 2013-20 steg fra 10 % til 16 % på landsplan, dog med geografiske udsving fra 32 % i Frederikssund til Hjørring med 4 %. Lise Tingleff Nielsen, områdechef for grundskolen i EVA, begrun-

14 R 19 Børne- og undervisningsministerens *redegørelse til Folketinget om folkeskolereformen*, afgivet og forhandlet 28.5.2021. "Education at a Glance", årlig udgivelse fra OECD indeholder kvantitative uddannelsesindikatorer, som belyser Danmarks placering sammenlignet med de øvrige OECD-lande. Spørgsmål 378 om "et skøn for den besparelse, der vil være forbundet med at forkorte skoleugen i folkeskolen med én time for alle årgange i hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling" samt over "hvor meget udgifterne til folkeskolen i givet fald vil falde, og hvor meget SFO-udgifterne vil stige?" blev stillet af Jacob Mark (SF) d. 22. juni og besvaret af ministeren 12.8.2021; ufm.dk 8.9.2020 og Politiken 10.9.2020, 1. sektion s. 2, uvm.dk 28.5.2021, folkeskolen.dk 17.9. og 22.10.2020 samt 8.4., 26.4., 28.5, 4.6., 9.8., 12.8. og 18.8.2021; Politiken 29.5.2021 1. sektion s. 16. Ft.dk 12.8.2021. Se Uddannelseshistorie 2014 s. 103-134.

dede det med, at “lærerprofessionen har en lav prestige i samfundet, og arbejdsvilkårene opleves som vanskelige”. Stigningen i vikarforbruget, som ifølge KL allerede begyndte i overenskomståret 2013 og blev tredoblet frem til 2017, dækker dog ikke kun over nybagte studenter, men også over ansættelse af en del akademikere i lærerstillinger, hvor den faglige kvalitet må forventes tilgodeset.¹⁵

Et forslag til et *nyt testsystem* skulle have været forelagt inden sommeren 2020 og “træde i kraft hurtigst muligt”, men da eleverne forsommeren 2021 igen fik lov at komme i skole, fortsatte testeriet blot med justerede test og en forlænget testperiode, mens kommuneansøgninger om fritagelse blev afslået. Forhandlinger om testsystemet blev genoptaget september 2021. Pernille Rosenkrantz-Theil, der ikke selv er fan af de nationale test, kunne ikke afløse årets test, som man gjorde i Sverige, idet de danske nationale test er forligsstof. Justeringen var såre enkel, idet delvurderinger af de enkelte testfags tre profilområder blev slået sammen til et samlet fagresultat pr. elev – hvad der paradoksalt nok styrkede testenes reliabilitet ved at reducere den gennemsnitlige statistiske usikkerhed med ca. en tredjedel. Endvidere blev testresultatets percentilskala afløst af en pointskala fra 0-50 med kategorier centreret omkring middel – det må for mere erfarne lærere have vakt genkendelsens glæde fra den normrelaterede 13-skala. Et svagt punkt i de adaptive test blev også berørt, da den velkendte mangel på de i forvejen for få svære opgaver til differentiering mellem de dygtigste elever blev øget ved at de dårligst fungerende opgaver blev slettet. Et indspil om mere undervisningsrelaterede test til forligskredsens forhandlinger om det nye testsystem blev udarbejdet af DLF, Skolelederforeningen og KL; her foreslås bl.a., at antal fag og klassetrin for test reduceres, at test placeres i starten af skoleåret og fordeles jævnt over 1.-9. klasse, så de ikke blot er et kontrolredskab, men kan medvirke til at fremme elevernes faglig udvikling og dannelse. Også den komparative TIMSS 2019, som denne gang omfattede 4. klassetrin fra “generation skolereform”, viste markant tilbagegang i matematik og status quo i naturfag.¹⁶

15 Notatet “Undervisere i folkeskolen og deres uddannelse. En registeranalyse af uddannelse, efteruddannelse og kompetencedækning i folkeskolen” er udarbejdet af EVA og publiceret 13.8.2021; det er en del af evalueringen af folkeskolereformen og belyser nationalt, regionalt og kommunalt udmøntningen af folkeskolereformens målsætning om styrket undervisningskompetence i folkeskolen, herunder undervisnersammensætning, kompetencedækning og efteruddannelse blandt undervisere i kommunale folkeskoler i perioden fra 2012/13 til 2019/20. Analyserne er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og Børne- og Undervisningsministeriet om undervisere i kommunale folkeskoler i perioden 2012/13-2019/20 og omfatter ikke de frie grundskoler. Folkeskolen.dk 5.5.2021 og Politiken 9.8.2021, 1. sektion s. 5, og 13.8., 1. sektion s.11. Se også Uddannelseshistorie 2017 s. 142-143.

16 STIL's notat “Genberegning af opgavernes sværhedsgrad, elevernes dygtighed og testenes statistiske usikkerhed” inkluderer testresultaterne fra skoleåret 2019-20. TIMSS 2019: TIM-

Forsommeren 2021 blev *folkeskolens afsluttende prøver* gennemført i større omfang end i 2020, idet både 9. klasseprøverne og 10. klasseprøverne omfattede fire prøver i stedet for hhv. syv og 11, heraf ved begge eksamener skriftlig og mundtlig dansk og skriftlig matematik samt i 9. klasse mundtlig engelsk og i 10. klasse mundtlig matematik. Ændringerne gennemførtes ved den såkaldte grundskolenødprøvebekendtgørelse, som også omfatter uddannelsesparathedsvurderingen (UPV). Karaktergivningingen ved sommerprøverne 2020 var på flere måder bemærkelsesværdig, på trods af at det samlede karaktergennemsnit var 7,4 og dermed det samme som i 2019: De skriftlige prøver blev som ellers alene bedømt ved ekstern censur, men faglæreren havde øget indflydelse på de mundtlige prøvekarakterer, ikke mindst ved ophøjelsen af årskarakterer til prøvekarakterer i de øvrige mundtlige prøviefag. Situationen resulterede bl.a. i, at der blev givet 23 % færre 12-taller end normalt, så karakterfordelingen for en gangs skyld var på linje med intentionen bag karakterskalaen. Debatten om det skæve Danmark blev forstærket af antal og fordeling af ikke-beståede elever i skriftlig dansk og matematik, idet landsgennemsnittet på knap 10 % ikke-beståede svingede mellem 21 % på Langeland over for 2 % i Hørsholm. Der blev også givet færre bundkarakterer, så ved erhvervsuddannelsesoptaget, hvor ellers ca. 8 % af eleverne ikke klarer adgangskravet på 02, var det sommeren 2020 kun 4,2 %. Man har i flere år talt om, at ca. 5.000 elever årligt bremses i uddannelsessystemet af bestå-adgangskravet, men en af coronapandemiens overraskende bivirkninger er altså, at antal ikke-beståede ved folkeskolens eksamener blev halveret til godt 2500 elever. Med i ikke-bestå-billedet hører dog, at eleven kun består, når alle prøviefag er bestået, og det gælder alle elever, som ikke har fået dispensation. For ganske mange autister, for hvem mundtlige eksamener ofte er angstprovokerende, kan det eksempelvis være et succeskriterium for både eleven og skolen, at han eller hun går op til bare en enkelt mundtlig eksamen, men så tæller statistikken de øvrige mundtlige prøver med: Ergo er eksamen ikke bestået, og eleven indgår dermed i fiasko-statistikken.¹⁷

SS – Trends in International Mathematics and Science Study – er en international komparativ undersøgelse, der gennemføres hvert fjerde år i regi af IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement). Mere end 60 lande har deltaget i TIMSS 2019. I Danmark er undersøgelsen gennemført af forskere ved DPU, Aarhus Universitet. Danmark har deltaget i TIMSS-undersøgelserne i 1995 (8. klasse), 2007, 2011, 2015 og 2019 (4. klasse). Folkeskolen.dk 8.12. og 22.12.2020 samt 20.1., 18.2., 6.4., 3.5., 15.6. og 19.8.2021; Politiken 21.1.2021, 1. sektion s. 2. Nyt fra DPU.au.dk 8.12.2020. Politiken 9.12.2020, 1. sektion s. 9. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 162.

17 Børne- og Undervisningsministeriets bkg. nr. 515 af 24.3.2021 om *aflysning af folkeskolens prøver i prøvetidspunktet maj/juni 2021 og andre midlertidige foranstaltninger som led i forebyggelsen og afhjælpningen i forbindelse med covid-19* udmønter lov nr. 241 af 19.3.2020 om

Foråret 2021 søgte V med B 271 at genoplive bestræbelserne på i *UPV'en* at erstatte den negative vurdering "ikke uddannelsesparat" med en "vurdering af, hvad eleven rent faktisk er parat til", og få belyst de økonomiske konsekvenser af igen at tilbyde individuel uddannelsesvejledning til alle 8. og 9. klasse-elever. Ved 1. behandlingen tilkendegav Pernille Rosenkrantz-Theil, at regeringen var enig i at stoppe med at "sætte en negativ label på børn", men da hun ønskede en bredere debat og fx at inddrage skolens praksisfaglighed, kunne regeringen ikke stemme for forslaget.¹⁸

Et mindre lovforslag, L 51, var med ministerens ord "en lidt sammenkogt ret". Det gav handicappede eller syge elever mulighed for i den naturfaglige blok at få *udtrukket et andet prøvefag end idræt*, udvidede privatistadgangen ved prøver på 8. klassetrin i praktisk-musiske valgfag og forenkede videreførelse af fælles ledelse ved skolesammenlægninger. Ved 1. behandlingen medgav Tanja Larsson (S), at det kunne være svært at "finde den røde tråd, men alle forslagene er ikke desto mindre fornuftige forslag, og de udmønter en aftale i folkeskoleforligskredsen fra marts 2020".¹⁹

Talblindhedstesten, udarbejdet på professionshøjskolen Absalon og DPU, blev januar og maj 2021 afprøvet på ca. 200 skoler på elever i 4. klasse. Videreudviklingen af testen og afprøvningen sker i et samarbejde mellem DPU og Epinion.²⁰

ELEVFRAVÆR, KLAGEADGANG OG NYE FRIKOMMUNER

Som en del af ghettopakken indførtes efter sommerferien 2020 *skærpet tilsyn* med skoler, udpeget af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK). Der var forventet 65 skoler, men det blev blot til 28 skoler og kommuner, som november

*midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet og folkehøjskoleområdet og for den frie folkeoplysende virksomhed til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19 (ændret ved lov nr. 285 af 27. februar 2021); den udmønter aftale mellem S,V, DF, SF, RV, EL, KF, NB og LA . Folkeskolen.dk 9.11.2020, og Nyt fra uvm.dk 5.2., 24.4. og 29.4. samt berlingske.dk 12.4.2021. Politiken.dk og folkeskolen.dk 25.9., 9.10. og 5.11.2020. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 161-162.*

18 B 271 Forslag til folketingsbeslutning om at *ændre arbejdet med uddannelsesparathedsvurderingen hos elever i de ældste klasser i grundskolen og at indføre tilbud om uddannelsesvejledning til alle elever i 8. og 9. klasse*. Fremsat 9.3.2021 af Stén Knuth (V), Marlene Amborasmussen (V), Kristian Jensen (V), Anni Matthiesen (V), Ellen Trane Nørby (V), Maja Torp (V). 1. behandling 26.4.2021 og forkastet ved 2. behandling 25.5.2021 med 44 stemmer for (V, DF, Katrine Robsøe (RV), Henrik Vinther (RV), Susan Kronborg (RV), KF, ALT, KD og UFG) og 50 imod (S, SF, RV, EL og LA), mens 2 undlod at stemme (NB).

19 L 51 Forslag til lov om *ændring af lov om folkeskolen. (Muligheder for andet udtræk af prøvefag og etablering af fælles ledelse i forbindelse med skolesammenlægning m.v.)*. Enstemmigt vedtaget med 100 stemmer for. Fremsat 8.10.2020, 1. behandling 5.11.2020, 2. behandling 24.11.2020 og 3. behandling 26.11.2020. Lov nr. 1731 af 1.12.2020. Ikrafttræden dagen efter offentliggørelse i Lovtidende.

20 Folkeskolen.dk 18.8.2020. Se *Uddannelseshistorie 2019* s. 184.

2020 skulle redegøre for omfang og forebyggelsesinitiativer af bl.a. eksamenssnyd, bortvisninger, sociale underretninger, vold mod lærere og i ungdomsuddannelserne også religiøs chikane og negativ social kontrol. Tiltaget var i samklang med OECD's landeanalyse 2020, som fastslår, at Danmark er det af OECD's 36 medlemslande, hvor næstflest børn med indvandrerbaggrund går på andre skoler end etnisk danske elever, og at der er en faglig kløft mellem etnisk danske elever og elever med indvandrerbaggrund, fx i fag som læsning, og at elever med indvandrerbaggrund klarer sig dårligere end i andre lande, bl.a. fordi flere ikke taler landets sprog hjemme.²¹

Der var tilsynmæssigt ikke mindst fokus på *elevfraværet*, som endelig faldt markant, efter at kommunerne har skærpet praksis for at fratage familier børnechecken på grund af højt ulovligt fravær, også selv om skolerne er blevet mere forsigtige i registreringen af fravær, fordi konsekvenserne for de ramte familier er store. Ifølge ministeriets statistik havde 11,7 % af eleverne mere end 10 % fravær i skoleåret 2019-20, som dog var præget af forårets nød-undervisning. Pernille Rosenkrantz-Theil tilkendegav på et samråd d. 19. november 2020, at hun vil afvente evalueringen efteråret 2021, før nye tiltag mod skolevægring og fravær drøftes. Samtidig er antallet af elever i dansk som andetsprog steget markant fra 18.391 i 2017-18 til 27.780 året efter. Ifølge et skriftlig svar fra ministeren er stigningen hovedsagelig sket på skoler, der fra august 2019 "som følge af parallelsamfunds aftalen har været omfattet af krav om obligatoriske sprogprøver". Ghettopakkens sprogprøver for børnehaveklasser og elever i 1.-9. klasse blev i skoleåret 2020-21 gennemført på 40 skoler (25 folkeskoler og 10 frie grundskoler), men på grund af et fald i antal udsatte boligområder skal blot 25 skoler (17 folkeskoler og otte frie grundskoler) gennemføre sprogprøverne i skoleåret 2021-22. Ikke mindst Skolelederforeningen, som dog roser sprogstimuleringstiltag mv., har kritiseret, at elever i 0. klasse kan dumpe, netop på baggrund af eksempler på, at en ikke dansk-talende forælder følger sit barn i skole første skoledag efter ferien og tror, at barnet skal gå i 1. klasse sammen de klassekammerater, barnet kender fra børnehaveklassen, og i stedet er det så bare en ommer i børnehaveklassen – samtidig med at folkeskoleloven foreskriver inklusion, og at undervisningen skal tage udgangspunkt i det enkelte barn!²²

21 OECD's rapport "Education Policy Outlook" findes på Education Policy Outlook Country Profiles - OECD. Børne- og Undervisningsministeriets pressemeddelelse 19.10., folkeskolen.dk 20.8., 9.10., 19.10. og 28.10., Politiken 6.10.2020, 1. sektion s. 2 og kl.dk 9.11.2020.

22 Rapporten "Skolens tomme stole – skolefravær set fra barnets perspektiv" fra Børns Vilkår 2020 viste, at 75.000 elever i skoleåret 2018-19 havde mere end én måneds fravær. Folkeskolen.dk 27.10. og 19.11.2020 samt 6.1., 24.3., 9.4. og 27.5.2021. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 163-164.

Folkeskolens *specialundervisning* var emnet for B 39, genfremsat af EL, der ville bringe forældres klageret tilbage til tilstanden fra før inklusionsloven fra 2012. Ifølge denne lov forbeholdes begrebet specialundervisning tiltag om støtte i mindst 9 klokketimer ugentlig, mens støtte i mindre omfang betegnes som undervisningsdifferentiering eller supplerende støtte, hvad der ikke kan indbringes for Klagenævnet. Ved 1. behandlingen mente Pernille Rosenkrantz-Theil, at forslaget var godt, og at "vejen er den rigtige", men at juridiske aspekter skulle afklares før nærmere beslutning, og hun ville afvente VIVE's evaluering i 2021. Stén Knuth (V) fandt det "uhensigtsmæssigt", at skolelederen ved afgørelser om iværksættelse af specialpædagogisk bistand både har det pædagogiske og det økonomiske ansvar, og han frygtede, at "den dobbeltrolle eller de dobbeltkasketter, man kan have på i de her tilfælde, kan påvirke udfaldet af den tilfaldne støtte".

Som et led i et nyt *treårigt frihedsforsøg* fik syv kommuner, Helsingør, Rebild, Viborg, Middelfart, Holbæk, Langeland og Esbjerg, tilladelse til at fravige forskellige bestemmelser, heraf Esbjerg og Holbæk Kommuner på folkeskoleområdet, jf. L 199 kapitel 5, og Helsingør og Rebild Kommuner på dagtilbudsområdet, jf. lovens kapitel 4. Ved 1. behandlingen fandt Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), at der egentlig var tale om frikommuneforsøg, som han håbede kunne "bane vejen for en mere effektiv kommunal service", mens Jacob Mark (SF) kommenterede skoleområdet, hvor han fandt, at "det var blevet en spareøvelse for mange kommuner at spare på timetallet", og afgørende at få "landet en frihedsreform, der ikke kun giver et par håndfulde kommuner mere frihed, men alle kommuner og alle skoler mere frihed". Jakob Sølvhøj (EL) erindrede om Schlüterregeringens frikommuneforsøg i midten af 1980'erne og håbede, at velfærdsaftalerne kunne skabe nye initiativer og løsne de "alt for mange bindinger i folkeskolen. Vi har været arge modstandere af målstyringen, vi bryder os ikke om elevplanerne, og vi ser gerne de nationale test henne, hvor peberet gror". Thomas Gyldal Petersen, formand for KL's Børne- og Undervisningsudvalg, glædede sig over øget kommunal styringsfrihed med hensyn til fx nationale måltal og kvalitetsrapporter mv. og foreslog bl.a. sidstnævnte erstattet af årlige kompetencedrøftelser mellem skolens parter om kvalitet og opfølgingsstrategier. Tiltaget bringer tankerne tilbage til tidligere frikommuneforsøg, herunder det seneste fra 2019, som ikke bragte nævneværdigt nyt, mens 1980'ernes fireårige frikommuneforsøg var banebrydende med hensyn til efterfølgende ændringer af skolens styrelsesregler i 1990.²³

23 L 199 Forslag til lov om *velfærdsaftaler på dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet*. Enstemmigt vedtaget med 96 stemmer for. Fremsat 24.3.2021, 1. behandling 16.4.2021, 2. behand-

Det har siden 2016 været obligatorisk for skolerne at have en digital læringsplatform, men 40 % af lærerne mener ikke, at læringsplatformen øger kvaliteten af undervisningen i tilstrækkelig grad til, at det er tiden værd, ifølge en undersøgelse fra Styrelsen for It og Læring (STIL). Ministeren var derfor d. 17. juni 2021 kaldt i samråd herom af Lotte Rod (RV), som med henvisning til en artikel herom på folkeskolen.dk bad ministeren belyse, hvad hun ville gøre, for at skoler ikke pålægges læringsplatforme og koncepter mv. Pernille Rosenkrantz-Theil tilkendegav her meget klar, at lærerens metodefrihed ikke måtte reduceres af økonomiske og styringsmæssige tilgængelighedsbegrænsninger.²⁴

Den *Nationale Klageinstans Mod Mobning* blev oprettet 2017 med en solnedgangsklausul d. 31. juli 2022. Det skete trods protester fra bl.a. KL, Skolelederforeningen og DLF, som fandt instansen utryghedsskabende. En evaluering fra Epinion viste imidlertid, at de færreste forældre kender til klageinstansen. Såvel forældre som skole kan indberette til klageinstansen, og klagen skal ledsages af skolens handlingsplan, men 26 % af folkeskolerne angiver i evalueringen, at de sjældent eller aldrig udarbejder handlingsplaner ved mobning på skolen, undtagen dog når det er læreren og ikke eleven eller forældrene, som opdager og indberetter mobningen.²⁵

Året bragte også en justering af *folkeskolens ordensregler* fra 2014, idet det blev tydeliggjort, hvornår aftalt hjemsendelse kan bringes i anvendelse ved mindre brud på regler om orden og god adfærd, og hvornår det kan komme på tale med omgående udelukkelse for resten af skoledagen, fx hvor en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger ting; hertil kommer, hvor skolerne kan iværksætte foranstaltninger, hvis elevernes adfærd i fritiden, fx digital adfærd på sociale medier, har direkte virkning på skolens orden. Med baggrund i ombudsmandens kritik af skolers uhjemlede brug af hjemsendelser, hvor man fx henviste til "efter aftale med forældrene", blev bekendtgørelsen hastejusteret ved indføjelser af hjemmel. Det skete på trods af indsigelser fra Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Skole og Forældre og Skoleleder-

ling 4.5.2021 og 3. behandling 6.5.2021. Lov nr. 880 af 12.5.2021. Ikrafttræden 15. maj 2021. Forsøget hviler på en aftale mellem regeringen og V, DF, RV, SF, EL, KF, NB, LA og Alt. Folkeskolen.dk 6.10., Politiken 16.10., 1. sektion s. 2, og uvm.dk 9.12., kl.dk 9.6. og 8.9. samt folkeskolen.dk 7.10.2020. Se også Uddannelseshistorie 2017 s. 143.

24 En digital læringsplatform omfatter alle data om elever og klasser, fx elevplaner og anvendte læremidler, og er et forum for læreres og pædagogers planlægning og evaluering af læringsforløb ud fra Fælles Mål. Oplysningerne følger den enkelte elev ved skoleskift. Åbent samråd 17.6.2021 med børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S) ønsket af Lotte Rod (RV). Folkeskolen.dk 11.5. og 3.6.2021.

25 Folkeskolen.dk 10.9.2020.

foreningen, som ønskede en mere grundlæggende revision og en fællesskabsorienteret tilgang til straf og sanktioner i skolen. Så måske er det sidste ord ikke sagt i den sag endnu.²⁶

Et eksempel på, hvordan kommuner kan *komme uden om forældres retskrav på frit skolevalg* sås i Glostrup Kommune med blot én folkeskole og dermed kun ét skoledistrikt. Skolen omfatter fem afdelinger, alle placeret på tidligere selvstændige skoler, men det fælles skoledistrikt betyder, at kommunen er frit stillet med hensyn til placering af eleverne, uanset afstand og trafiksikkerhed. Hvad gør man så som forældre, hvis man ikke er tilfreds med ens barns skoleplacering. Man kontakter medierne – og derefter kan sit barn placeres på den ønskede skole.²⁷

Til den mere kuriøse del af skoledagsdebatten hørte et indlæg på folkeskolen.dk, hvor en lærer betegnede *faget tysk* som “et levn fra fortiden” og foreslog at fjerne det fra skemaet for at give plads til kortere skoledage. På baggrund heraf blev både undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S) og uddannelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen (S) d. 29. april 2021 kaldt i samråd af Ellen Trane Nørby (V) og Ulla Tørnæs (V), så de kunne belyse, om regeringen ville følge op på VLAK-regeringens *nationale sprogstrategi* fra 2017, men uden at samrådet bragte konkrete resultater. Tilbage står dog, at dansk fremmedsprogsundervisning kan karakteriseres som meget lidt ambitiøs og fremadrettet – tankevækkende i et land, som ønsker internationale kontaktflader og har et ret begrænset sprogområde!²⁸

Alt i alt peger evalueringerne i samme retning, nemlig at folkeskolen har åndenød. Det skyldes ikke mindst 2000-tallets dobbelte fokus på individuel udfoldelse og strammere central styring, som har sammensnørret folkeskolen, som var det en korsetkjole fra 1800-tallet. Måske kan friere rammer til skoleledelserne genoplive lidt af troen på, at det er ved at løfte i flok, at man sammen kan gøre en forskel. Fremtidige justeringer af folkeskoleloven vil forhåbentlig løsne nogle af de restriktioner, der har haft vokseværk siden årtusindskiftet.

TILSKUD OG MUSLIMSKE FRISKOLER

At den frie skolesektor stadig vokser, fremgik primo 2021 bl.a. af Pernille Rosenkrantz-Theils svar på Jacob Marks (SF) forespørgsel herom: Efteråret 2020 gik 20 % eller flere af børnene i 1. klasse på en fri- eller privatskole i 40 kommuner,

26 Ny bekendtgørelse er nr. 1951 af 11.12.2020 om *fremme af god orden i folkeskolen*. Undervisningsministeriets høringsportal 29.9. og folkeskolen.dk 16.11.2020 samt 19.3.2021.

27 Folkeskolen.dk 5.5.2021.

28 Folkeskolen.dk 7.4.2021.

hvad der er en fordobling siden 2007. Og på Bornholm, hvor privatskoleandelen er hele 35,5 %, er der aktuelt syv frie grundskoler mod blot seks folkeskoler.²⁹

Årets debat på området var fortsat mest intens med hensyn til tilskud til de såkaldt muslimske friskoler, udløst af de sidste tre års lukning af fem friskoler og to efterskoler, hvis elevgrundlag i overvejende grad kom fra muslimske hjem og miljøer. Ombudsmanden, der gik ind i sagen for at undersøge de frie skolers retssikkerhed med baggrund i en klage fra to af de berørte skoler, konkluderede, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) burde have foretaget en supplerende partshøring, da den besluttede, ikke alene at den fremtidige støtte ophørte, men også at søge allerede ydet støtte tilbagebetalt. Tilskudsspørgsmålet affødte to beslutningsforslag: B 38, som ville betinge statsstøtte til friskoler med mere end 50 % elever med udenlandsk baggrund af skolens dokumentation af, at den ikke modvirkede elevernes integration i det danske samfund, og B 86 om at pålægge regeringen at fremsætte lovforslag om helt at fjerne tilskuddet til friskoler, baseret på islamiske værdier. Justitsministeriet afgav undervejs varierende meldinger, om et sådant indgreb ville være grundlovsstridigt. Ved 1. behandlingen af B 38 og B 86 mente Pernille Rosenkrantz-Theil, at der var "lidt deja-vu" over debatten, mens Alex Ahrendtsen (DF) henviste til Justitsministeriets holdningsskift og efterlyste regeringens holdning til, at muslimske friskoler ikke skal kunne opnå statsstøtte, hvis de modarbejder integration. Ministeren var enig, men ville også have ungdomsuddannelserne og folkeskolen med. Kristian Jensen (V) mente, at forslaget ikke ville kunne "løse problemerne dér, hvor de konkret er", og at det utilsigtet kunne ramme fx det tyske mindretals skoler og internationale skoler i Danmark, og han ønskede ikke, at bestemte trosretninger skulle "diskrimineres ved lovgivning".³⁰

Også koblingsprocenten, der angiver de frie grundskolers statstilskud som en procentandel af udgiften pr. folkeskoleelev, blev drøftet igen-igen, idet oppositionens med B 203 ville pålægge regeringen inden udgangen af 2021 at fremsætte

29 BUU spørgsmål 111 fra Jacob Mark (SF) af 12.1. og besvaret af ministeren 9.2.2021.

30 Ombudsmandens sammenfatning af 23.2.2021 "Partshøring i sager om tilsyn med friskoler". Information.dk 12.10. og folkeskolen.dk 14.10.2020. B 38 Forslag til folketingsbeslutning om at afskære statsstøtte til visse friskoler, hvor over halvdelen af eleverne har udenlandsk baggrund. Fremsat 20.10.2020 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Liselott Blixt (DF), René Christensen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Marie Krarup (DF), Morten Messerschmidt (DF), Peter Skaarup (DF). 1. behandling 3.12.2020 og forkastet ved 2. behandling 27.4.2021 med 10 stemmer for (DF og NB) og 86 imod (S, V, SF, RV, EL, KF, LA, ALT og UFG). B 86 Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne tilskuddet til friskoler baseret på islamiske værdier var en genfremsættelse af beslutningsforslag B 84 fra folketingsåret 2019-20. Fremsat 13.11.2020 af Mette Thiesen (NB), Peter Seier Christensen (NB), Lars Boje Mathiesen (NB), Pernille Vermund (NB) 1. behandling 18.12.2020 og henvist til udvalg. Folkeskolen.dk 25.9.2020.

lovforslag om at *hæve koblingsprocenten*. Ved 1. behandlingen af B 203 fandt Pernille Rosenkrantz-Theil, at forslaget synliggjorde de politiske forskelle mellem regeringen og de borgerlige partier, som i perioden 2015-18 forhøjede koblingsprocenten fra 71 % i 2015 til sluttelig 76 % i 2018 og frem, og hun fremhævede, at i samme periode blev fri- og privatskolernes overskud mere end fordoblet fra 134 mio. kr. til 291 mio. kr., så hun kunne ikke følge en yderligere forhøjelse. Det kunne Marianne Jelved (RV) heller ikke, idet kommunernes skolelukninger efter strukturreformen i 2007 havde øget antallet af skoler, som genåbnede som friskoler, for hun mente, at folkeskolen ikke "skal overhales af fri- og privatskoler".³¹

Coronasituationen betingede L 50, som var en genfremsættelse af lovforslag nr. L 139 fra samlingen 2019-20 om at *sikre elevers ret til at blive hørt*, inden en friskole eller privat grundskole, efterskole, fri fagskole eller et privat gymnasium beslutter at udskrive eleven af skolen; nu blot med ændret ikrafttrædelsesdato. Tanja Larsson (S) så forslaget som en sikring af elevens retsstilling, som giver basis for at anvende almindelige regler ved klager over skolens udskrivning af elever, mens Alex Ahrendtsen (DF) mente, at "med dette lovforslag åbner man i fremtiden op for en ladeport af muligheder for at detailstyre fri- og privatinstitutioners frihed".³²

På efterskole- og ungdomsuddannelsesområdet blev der med L 201 vedtaget en *ordblindepakke*, som med udgangspunkt i aftale af september 2020 dels hjemlede tilskud til at nedsætte egenbetalingen til ordblindeefterskoler, dels åbnede mulighed for at oprette forlængede uddannelsesforløb på de gymnasiale uddannelser for unge med særlige udfordringer. Ved 1. behandlingen rundede Pernille Rosenkrantz-Theil debatten af med at love, at hun hvert eneste år, hun havde "det privilegium at være undervisningsminister", ville lave en ny ordblindepakke i

31 Koblingsprocenten betegner frie grundskolers statstilskud, beregnet som en procentdel af folkeskolens udgift pr. elev. B 203 Forslag til folketingsbeslutning om at *hæve koblingsprocenten for fri- og privatskoler*. Fremsat 5.3.2021 af Mette Thiesen (NB), Peter Seier Christensen (NB), Lars Boje Mathiesen (NB), Pernille Vermund (NB), Katarina Ammitzbøll (KF), Marcus Knuth (KF), Mai Mercado (KF), Søren Pape Poulsen (KF), Henrik Dahl (LA), Ole Birk Olesen (LA), Alex Vanopslagh (LA). 1. behandling 26.4.2021 og forkastet ved 2. behandling 25.5.2021 med 19 stemmer for (RV, KF, NB, LA, ALT, KD og UFG) og 54 imod (S, DF, SF, Kristian Hegaard (RV), Henrik Vinther (RV) og EL), mens 22 undlod at stemme (V). Folkeskolen.dk 8.3.2021. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 166-167.

32 L 50 Forslag til lov om *ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser. (Inddragelse af elever i forbindelse med udskrivning)*. Vedtaget med 85 stemmer for (S, V, RV, SF, EL, KF, ALT og UFG) og 12 imod (DF, NB og LA). Fremsat 8.10.2020, 1. behandling 5.11.2020, 2. behandling 10.12.2020 og 3. behandling 15.12.2020. Lov nr. 2063 af 21.12.2020. Ikrafttræden 1. januar 2021. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 167.

forlængelse af allerede gennemførte initiativer om tidlig opsporing og indsats i folkeskolen.³³

Det bør endvidere nævnes, at Uffe Rostrup 5. november 2021 stoppede som formand for Frie Skolers Lærerforening efter 10 år på posten. Hans afløser kendes ikke i skrivende stund.³⁴

NYE ELEVFORDELINGSPRINCIPPER I UNGDOMSUDDANNELSERNE

Til trods for at brobygning, åbent hus-arrangementer og vejledning i dette coronaår i vid udstrækning foregik digitalt, er søgningen til ungdomsuddannelserne stort set uændret, idet 72 % af årgangen har søgt ind på en gymnasial uddannelse. De unge fordelte sig med 58 % på stx, dvs. et lille fald på 0,6 procentpoint, mens hf med 11 % steg tilsvarende med 0,5 procentpoint, mens 21 % søgte hhx og 10 % htx. Som de to foregående år søgte ca. 20 % ind på en erhvervsuddannelse, nemlig 13.168 i forhold til 13.243 elever i 2020, og heraf uændret knap en tredjedel med eux. Området er dog præget af store regionale forskelle: Hvor søgefrekvensen i mange nordjyske kommuner lå over 25 %, var den i flere nordsjællandske kommuner under 10 %. Også ansøgstallet til fgu er stort set uændret, mens 51 % af 9. klasseelever søger 10. klasse, heraf 2/3 på efterskole; 10. klasseandelen er således steget med 3 procentpoint. At ansøgstallet på landsplan faldt med 843 elever eller ca. 30 klasser bevirkede, at 113 gymnasielærere primo maj 2021 var blevet eller var varslet fyret. Frem mod 2030 bliver ungdomsårgangene mindre, og selvom der er forskel på udviklingen fra region til region, forventes mere end halvdelen af landets kommuner at opleve et fald i ansøgstallet på over 10 %. Ved uændret gymnasiefrekvens forventes det, at ca. 4.600 eller knap 10 % færre elever søger gymnasiet i 2030.³⁵

Årets vigtigste tiltag på området var aftalen om et nyt *kapacitetsstyrings- og elevfordelingssystem* fra skoleåret 2023-24 på det gymnasiale område, herunder også erhvervsgymnasierne, som hidtil selv har styret deres kapacitet. I den nye model er ansvaret delt mellem Børne- og Undervisningsministeriet og regionerne. Ministeriet fastsætter årligt kapaciteten i hver region og beslutter, om der er afstandszoner med en elevsammensætning i balance eller fordelingszoner med en etnisk skæv elevsammensætning. Regionerne fastsætter

33 L 201 Forslag til lov om ændring af lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om de gymnasiale uddannelser. (*Bedre rammer for ordblinde på efterskoler og elever med funktionsnedsættelser m.m. i de gymnasiale uddannelser*). Enstemmigt vedtaget med 95 stemmer for. Fremsat 26.3.2021, 1. behandling 15.4.2021, 2. behandling 1.6.2021 og 3. behandling 3.6.2021. Lov nr. 1161 af 8.6.2021.

34 Folkeskolen.dk 10.6.2021.

35 Uvm.dk 25.3. og gymnasieskolen.dk 24.3. og 6.5.2021.

derefter egne institutioners kapacitet med et minimumsoptag på 84 elever og tre spor pr. institution. Fordelingen sker i afstandszoner primært efter elevernes valg og sekundært efter transporttid, mens den i fordelingszoner primært sker efter forældreindkomst og sekundært lodtrækning. Da beslutningen trak ud, blev det nødvendigt med L 52 at forlænge den hidtidige ordning med et år ved en udskydelse af solnedgangsklausulen fra december 2019. Elevfordelingsordningen skulle egentlig have været forhandlet sammen med et nyt taxametersystem, men dette blev coronaudsat til efteråret 2021.

Spørgsmålet er så, for det første om modellen løser polariseringsproblemet, hvor etnisk danske elever fravælger lokale gymnasier, i takt med at elevandelen med anden etnisk baggrund stiger, og for det andet om den kan sikre udbud af gymnasiale uddannelser i Udkantsdanmark, ikke mindst set i lyset af de kommende års mindre årgange. V og KF gik ikke med i aftalen, fordi den efter deres mening ikke i tilstrækkelig grad tilgodeså fritvalgsprincippet og med KF's udtryk var "tæt på betonsocialisme". Et vægtigt indlæg herimod var en kronik i dagbladet Politiken d. 17. juni 2021 af Alma Tynell og Ingrid Kjærgaard, henholdsvis tiltrædende og aftrædende forkvinde for Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), der repræsenterer 80.000 gymnasieelever. De gjorde her gældende, at aftalen var i god overensstemmelse med DGS' politik, og at ekspertgruppens tre fordelingsmodeller fra januar 2020 alle i højere grad ville have begrænset elevernes søgemuligheder, og de fandt det "ødelæggende for debatten, at vi gang på gang skal høre om tvangsfordelinger og DDR-sammenligninger. Det er vi slet ikke i nærheden af." Samtidig understregede de, at i det danske uddannelsessystem har den enkelte ikke krav på at komme ind på en bestemt institution, men man kan søge om det. Med hensyn til konsekvenser af forældreindkomstkriteriet mente de, at tvangsfordelingsniveauet er uændret i forhold den eksisterende ordning, da det er forældreindkomsten i gymnasieområdet befolkningssammensætning, som afgør, om en indkomstgruppe har så mange ansøgere, at nogle ved lodtrækning henvises til deres 2. prioritet. De mente derfor, at den nye fordelingsmodel sikrede, at en gymnasial eksamen på landsplan fortsat ville være adgangsgivende til videreuddannelse, og at en opdeling i A- og B-gymnasier dermed kunne undgås. Der var i øvrigt bred tilslutning til den nye fordelingsmodel i det meste af sektoren bortset fra de frie skoler, som fandt det begrænsende, at systemet også omfatter private gymnasier i fordelingszoner for at sikre, at eleverne ikke blot søger private gymnasier for at undgå elevfordelingen; men ikke i afstandszonernes tyndt befolkede områder.³⁶

36 Aftalen om sikring af en mere balanceret elevsammensætning mellem S, DF, SF, RV, EL, Alt og KD, som dermed er indtrådt i gymnasieforligskredsen, blev præsenteret 10.6.2021. L 52 For-

De *gymnasiale eksamener* var også sommeren 2021 præget af coronasituationen, idet elever i 1. og 2.g skulle op til én prøve og i 1.hf til to prøver, mens eleverne i slutåret skulle op i fire prøver i stedet for som ellers ca. syv-ni prøver; dermed blev det også dette år muligt at få sat hue på efter sidste mundtlige eksamen, hvad mange elever havde set hen til. Også svendepøverne blev opretholdt. Ved aflyste prøver blev standpunktskarakteren i faget ophøjet til eksamenskarakter. I 3.g var kravet en mundtlig prøve i den store skriftlige opgave SRP/SOP, skriftlig dansk og to mundtlige eksamener i studieretningsfag eller andre fag på A-niveau. At de mundtlige prøver i matematik blev aflyst på alle niveauer, var kilde til en vis utilfredshed blandt matematiklærerne.³⁷

Med hensyn til opfølgningen på evalueringen af gymnasireformen fra 2017 mente Pernille Rosenkrantz-Theil, at de gymnasiale uddannelser grundlæggende fungerer godt, men at taxametersystemet skal omlægges og i grundforløbet skal tiden bruges bedre – “det har aldrig groet i min baghave”, som hun sagde. Ifølge ministeren hænger elevsammensætningen, taxametersystemet og institutionslovgivningen tæt sammen: “Det er de tre instrumenter, der har skabt den situation, vi står i. Og derfor er det de tre instrumenter, vi fra politisk hold skal turde at gøre op med”.³⁸

VUC's økonomi er fortsat under pres, i Udkantsdanmark på grund af *små hold på enkeltfags-hf*. Af de 10 afdelinger, der i gennemsnit har færrest elever pr. hold, ligger ni ud af 10 i udkantskommuner, mens holdstørrelsen varierer kraftigt med et gennemsnitligt elevtal på 10 for en fjerdedel af institutionerne og med knap 30 elever for en anden fjerdedel. GL foreslog derfor, at der ved den forventede ændring af taxametersystemet oprettes dels et udkants- eller afdelingstaxameter til støtte for små VUC-afdelinger, dels et holdtaxameter, som muliggør en bredere fagvifte og en max-grænse for antal elever pr. hold. Danske HF & VUC mente dog, at et holdtaxameter ville være svært at administrere på hf-enkeltfag på grund af holdsammenlægninger, og foretrak et højere grundtilskud og/eller et afdelingstilskud – under alle omstændigheder et

slag til lov om ændring af lov om ændring af lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse. (*Udskydelse af solnedgangsklausul*). Vedtaget med 85 stemmer for (S, V, RV, SF, EL, KF, LA, ALT og UFG) og 11 imod (DF og NB). Fremsat 8.10.2020, 1. behandling 30.10.2020, 2. behandling 19.11.2020 og 3. behandling 24.11.2020. Lov nr. 1714 af 30.11.2020. Ikrafttræden 1. december 2020. Gymnasieskolen.dk 29.10.2020 og Politiken 23.11.2020, 2. sektion s.7; gymnasieskolen.dk 21.2., 5.3., 10.6. og 16.6., politiken.dk og berlingske.dk 10.6., Politiken 11.6.2021 1. sektion s. 11; berlingske.dk 14.6. og 25.8, uvm.dk 16.6. og 21.6. samt politiken.dk 17.6.2021. Se Uddannelseshistorie 2020 s. 169-171.

37 Uvm.dk 5.2.2021 og gymnasieskolen.dk 11.2.2021.

38 Pernille Rosenkrantz-Theils tale til tillidsrepræsentanterne ved GL's repræsentantskabsmøde 23.11.2020. Gymnasieskolen.dk 23.11.2020.

punkt, som må forventes at få opmærksomhed ved de kommende taxameterforhandlinger.³⁹

Også *optagelsesprøven* til de gymnasiale uddannelser var sommeren 2021 påvirket af Covid19-situationen, idet opgaver i fysik/kemi blev taget ud af optagelsesprøven, som så bestod af opgaver i dansk, engelsk og matematik. Beståkravet blev nedsat til 60 point til de treårige uddannelser og 45 point til hf fra hhv. 80 og 60 point, og prøvens varighed blev nedsat fra fire til tre timer.⁴⁰

Endelig blev også ungdomsuddannelserne fra august 2021 omfattet af bestemmelserne om *røgfri skoletid*, hvorefter der ikke må ryges, dampes eller snuses i skoletiden, hverken på eller uden for skolens matrikel. 70 % af gymnasierne gik dog videre med et totalt rygeforbud for både elever og ansatte.⁴¹

FLERE LÆREPLADSAFTALER OG MERE STU-VENTETID

Trepartsaftaler sikrede, at der i 2020 blev indgået godt 38.000 *lærepladsaftaler*, dvs. en vækst på 9 % i forhold til 2019, og endda uden at social- og sundhedsuddannelserne (SOSU) og den pædagogiske assistentuddannelse (PAU) var medregnet. Samtidig blev der afsat 500 mio. kr. årligt fra 2021 til bl.a. nye lærepladsunderstøttende initiativer fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), idet en ny ansvarsfordeling giver erhvervsskolerne et større ansvar for at finde lærepladser ud fra en målsætning om, at 80 % af eleverne ved afslutningen af grundforløbet har en aftale i hus. Antal skoleuger på de enkelte uddannelser blev gjort mere fleksibelt, og fra 2022 forhøjes rammen til skolepraktikydelsen og arbejdsgiverrefusionen for lærlinges skoleuger. På SOSU- og PAU-områderne blev kommunerne fra 1. juli 2021 forpligtet til at ansætte voksnelever med løn under det indledende grundforløb og praktikaftale.⁴²

Politisk var der fortsat fokus på at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse, så med L 26 blev Studievalg Danmarks *vejledningsområde udvidet* til også at omfatte valg af erhvervsuddannelser. Ved 1. behandlingen ønskede Bjørn Bran-

39 GL's undersøgelse bygger på indberetninger fra tillidsrepræsentanter fra 20 VUC'er fordelt på 40 afdelinger Gymnasieskolen.dk 1.12.2020.

40 Uvm.dk 6.3.2021.

41 Rundspørge af Danske Gymnasier i samarbejde med "Røgfri Fremtid", som Kræftens Bekæmpelse og TrykFonden står bag. Politiken.dk 29.6.2021.

42 Voksenelever er mindst 25 år ved uddannelsesstart. Ved aftale mellem regeringen, DA, FH, KL og Danske Regioner (DR) afsætter 500 mio. kr. årligt fra 2021 og frem til bl.a. nye lærepladsunderstøttende initiativer fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), og en aftale mellem regeringen, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), KL og Danske Regioner (DR) skal tiltrække flere voksnelever til sundheds- og omsorgsområdet fra 1. juli 2021; en arbejdsgruppe med repræsentanter fra DA, FH, KL, DR og Børne- og Undervisningsministeriet har udarbejdet rammer for midlernes udmøntning. Uvm.dk 21.11. og 22.11.2020 samt 25.2., 17.3. og 8.4.2021.

denborg (S) erhvervsuddannelserne vejledningsmæssigt sidestillet med de videregående uddannelser, og Ulla Tørnæs (V) understregede, dels at vejledningen "naturligvis fortsat skal finde sted i folkeskolen", dels at de senere års tendens til dobbelt ungdomsuddannelse skal modvirkes, så det ikke bliver normen, at ansøgere til erhvervsuddannelser først har taget en studentereksamen".⁴³

Den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse *stu*, som består af et individuelt tilpasset og ofte udgiftskrævende læringsforløb for enkelte unge, var også dette år omdiskuteret, så Pernille Rosenkrantz-Theil (S) var kaldt i samråd herom af Ellen Trane Nørby, Anni Matthiesen, (begge V) og Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) til belysning af dels de lange ventetider i kommunerne for at blive godkendt til et *stu*-forløb, dels hvornår og hvordan *stu*-loven fra 2007 ville blive justeret. Ved det timelange samråd antydede ministeren, at ansvaret for *stu* måske ikke fremover skal være placeret i kommunerne, så en mulig sammenblanding af hensyn til den unge og kommunal kassetænkning forebygges, fx ved krav om skriftlig dokumentation, adskillelse af visitationsproces og myndighedsafgørelse og etablering af en informationsportal over *stu*-tilbud. På privat initiativ har der været gjort forsøg med en *stu*-overbygning i form af en toårig erhvervsrettet flexuddannelse, finansieret af fonde og kommuner med elever på uddannelsen. Flexuddannelsen har været afprøvet i Aarhus, Esbjerg og København, hvor 110 virksomheder har stillet sig til rådighed. Mulighederne for en permanentgørelse med en evt. statslig finansiering på ca. 6 mio. kr. årligt er aktuelt ikke afklaret.⁴⁴

Også de korte *amukurser* har under coronanedlukningen måttet have økonomisk "kunstigt åndedræt", for når kurser må aflyses, falder antallet af kursister. Derfor blev den hidtidige økonomiske støtte d. 10. januar 2021 forlænget, så amuskolerne var sikret året ud.⁴⁵

Sammenfattende kan det siges, at talrige tiltag til at øge søgningen til erhvervsuddannelserne ikke har ændret meget på den igangværende udvikling. Det almene gymnasiums prestige er måske aftaget i de senere år, men ses af mange

43 L 26 Forslag til lov om ændring af lov om Studievalg Danmark. (Udvidelse af Studievalg Danmarks vejledningsområde). Enstemmigt vedtaget med 96 stemmer for. Fremsat 7.10.2020, 1. behandling 23.10.2020, 2. behandling 19.11.2020 og 3. behandling 24.11.2020. Lov nr. 1716 af 30.11.2020. Ikrafttræden 1. januar 2021.

44 Åbent samråd 4.2.2021 om lange ventetider for at blive godkendt til særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU), jf. samrådsspørgsmål L og M stillet af Ellen Trane Nørby (V), Anni Matthiesen (V) og Jens Henrik Thulesen Dahl (DF). GLAD Fonden er socialøkonomisk virksomhed med lokalafdelinger i København, Aarhus, Esbjerg, Aabenraa, Vejen og Ringsted med udspring i TV-Glad, som 29.6.1999 gik i luften som verdens første TV-station for og med udviklingshæmmede. Virksomheden arbejder nu med inklusion gennem uddannelse og beskæftigelse. Folkeskolen.dk 23.11. og 7.12.2020 samt 4.2., 8.2. og 24.3.2021.

45 Regeringen og V, DF, RV, SF, EL, KF, LA, Alt og Frie Grønne forlængede hjælpepakken 10.1.2021, så AMU-skolerne også er sikret i 2021. Uvm.dk 5.7.2021.

stadig som en ret uforpligtende vej til at udskyde erhvervsvalget. Så sent som ved regeringens konference 'Fremtidens Danmark' i Fredericia d. 24. august 2021 blev problemstillingen indgående debatteret, og ordet "uddannelsessnobberi" blev brugt en del – måske skulle man overveje en mere håndterbar diagnose at bygge en resultatorienteret strategi på? Der skal mere til, før erhvervsuddannelserne fremstår som et reelt alternativ til gymnasiet.⁴⁶

VELFÆRDSUDDANNELSERNES SVIGTENDE REKRUTTERING

Ved årets optag ultimo juli 2021 blev 67.425 optaget, dvs. det næststørste antal optagne nogensinde, men samtidig blev hele 11.188 afvist på studierne, dvs. 33 % flere end i 2019. Når der her sammenlignes med 2019 og ikke 2020, skyldes det, at optaget sidste år var usædvanligt, idet der med baggrund i coronasituationen i 2020 ekstraordinært blev oprettet 5.000 ekstra studiepladser, heraf 2.000 reserveret til 2021. Næsten halvdelen af de afviste kvalificerede ansøgere havde kun søgt én prioritet. Igen i år er pædagoguddannelsen den største uddannelse.

Hvad angår de fire såkaldte *velfærdsuddannelser*, folkeskolelærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver, er antal optagne på linje med 2019, men i forhold til 2020 er der sket et fald på 4 %. Velfærdsuddannelser er et nyt begreb, som samler uddannelserne til lærer, pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske under samme hat. Det har især været benyttet i Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelser, i professionsuddannelserne og efterfølgende i pressen. Men hvorfor nu en sådan ny samlebetegnelse? Man kan vælge blot at se det som en mere mundret samlebetegnelse for professionsbacheloruddannelserne, men man kan også gå ind i en nærmere analyse af den. Det er for læreruddannelsens vedkommende gjort af Thorikild Thejzen, tidligere redaktør af medlemsbladet Folkeskolen. Han har analyseret det nye begreb i relation til folkeskolelovens formålsparagrafs opsummering af kravene til skolens virksomhed. Her sætter han bl.a. spørgsmålstegn ved, om begrebet velfærd nu også dækker skolens ydelse, hvoraf her blot skal nævnes formidling af kundskaber og færdigheder, forståelse for andre lande og kulturer og dannelse til åndsfrihed, ligeværd og demokrati. Man kan, som han, undres og måske også gætte på årsagen til begrebets popularitet. Eksempelvis er det ubestrideligt lettere at finde brede løsninger for forhold inden for samme kategori, både politisk, økonomisk og administrativt. Videreføres denne tankegang, kan pædagogiske pessimister måske godt se en mulig konkurrencestatsstrategi for sig, hvor de fire uddannelser inden for en overskuelig fremtid forenkles og afbureaukratiseres, så alle får samme varighed og lønrammer mv. Det kunne for professionshøjskolerne muliggøre en modulisering af undervisningen, fx ved et

46 Politiken.dk 26.8.2021.

fælles basismodul med en toårig specialisering til alt fra diplomingeniør til sygeplejerske og lærer. Det kunne der være overbevisende rationaliseringsgevinster i, også i lønforhandlingsituationer, men er der også faglighed og kvalitet?⁴⁷

Årets optag var bl.a. påvirket af L 210 om at flytte 25 såkaldte uddannelsesfilialer med 7.500 nye uddannelsespladser uden for de største byer, angiveligt for at skabe bedre og mere fleksible muligheder for at etablere *uddannelsesfilialer uden for de største uddannelsesbyer*. Forslaget spiller sammen med regeringens udspil "Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund", hvor en bred politisk aftale kom i stand d. 25. juni 2021 – dog uden RV. Med aftalen blev kravet om udflytning efter ønske fra SF og EL ændret til en målsætning, mens antallet af uddannelsesstationer blev reduceret til 23. Der blev afsat en investerings- og etableringspulje på 537 mio. kr., og der skulle udarbejdes en såkaldt 2030-sektorplan for hver uddannelsessektor for realiseringen af udflytning til provinsen og nedskalering af optaget i de største byer frem mod 2030. Aftalepartierne bakkede også op om, at der mellem regeringen, KL og Danske Regioner etableres et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser på det videregående uddannelsesområde. RV var ikke med i aftalen, fordi man ønskede egentlige nyinvesteringer på uddannelsesområdet og ikke en nedlukning af studiepladser. Begejstringen var til at overse i de berørte institutioner. Således karakteriserede AU's rektor Brian Bech Nielsen med henvisning til SR-regeringens dimensioneringsplan fra 2014 aftalen som "en dimensionering iblandet regionalpolitik", og han forventede, at Aarhus Universitet i 2030 vil udbyde færre studiepladser end i dag, men ikke, at universitetet udflytter uddannelser i nævneværdig grad. Ved 1. behandlingen af L 210 var der bred tilslutning til forslaget, hvor de videregående uddannelser i de fire største byer fra 2023 skal reducere studieoptaget på universiteterne med op til 10 %. Til gengæld oprettes der to nye læreruddannelser i henholdsvis Svendborg og Hillerød, hvad der langt fra vakte begejstring på Københavns Professionshøjskole (KP), der i dag udbyder læreruddannelse på Campus Carlsberg, Bornholm, Frederiksberg og på uddannelsesstationen i Helsingør, hvor der i 2020 ikke var ansøgere nok til bare at oprette en enkelt klasse. Det bliver KP, der skal drive den nye læreruddannelse i Hillerød, hvad der ifølge resursedirektør på Københavns Professionshøjskole Søren Rotvig Erichsen vil koste KP ca. 150 mio. kr. årligt, så undervisningen må reduceres med 20 %. Uddannelses- og Forskningsministeriet imødegik dog dette synspunkt som "forkerte antagelser i kritik af udflytningsplan"

47 Thorhild Thejsen på LinkedIn 3.8.2021. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 27.7. og Politikens forside 28.7., leder 30.7 og 1. sektion s. 6 31.7.2021.

og mente, at "KP's meget pessimistiske billede af de økonomiske konsekvenser af regeringens udspil (var) baseret på en række lidt for hurtige antagelser".⁴⁸

Udflytningen og den svigtende søgning fik uddannelsesredaktør Jakob Fuglsang til i dagbladet Politikens leder d. 30. juli 2021 at kommentere rekrutteringen til velfærdsuddannelser, bl.a. ved at minde om, at der allerede i slutningen af dette årti med de kommende års små ungdomsårgange vil mangle over 30.000 pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere. Han mente således, at "velmenende ord og hensigtserklæringer forslår som en lunken termokande kaffe på et ældrecenter" og fandt det "direkte beskæmmende ... og historieløst at tro, at reformer af uddannelserne i sig selv vil anspre unge til at søge uddannelserne". Han henviste her til de senere års mange lov- og bekendtgørelsesændringer på lærer- og pædagoguddannelsesområdet, som ikke har øget søgningen, og "årets optag viser, hvad en sjældent enig uddannelsessektor har advaret om: Der mangler ikke pladser, der mangler studerende". Repræsentanter fra uddannelsessektoren efterspurgte på baggrund heraf en samlet national rekrutteringsplan til velfærdsuddannelserne, og ved redaktionens afslutning tegner der sig et flertal for forslaget uden om regeringen.

Et andet fokuspunkt i årets uddannelsesdebat var genindførelsen af kandidatreglen i 2020 som et led i ophævelsen af det forhadte uddannelsesloft fra 2017. Herefter kan personer, der allerede har gennemført én kandidatuddannelse, kun komme ind på en ny videregående uddannelse, hvis der er ledige pladser. Derved kom en ny gruppe i klemme, som ellers ville have kunnet søge en ny kandidatuddannelse efter seks år. Det førte til DF's fremsættelse af B 115 om *ophævelse af kandidatreglen*. Ved 1. behandlingen mente Ane Halsboe-Jørgensen, at det ville være urimeligt, at "personer, som allerede har fået én kandidatuddannelse, vil få mulighed for at tage pladsen på adgangsbegrænsede uddannelser fra personer, der ikke har en uddannelse endnu". Det var Ulla Tørnæs (V) uenig i, og hun havde forsøgt at samle et flertal for afskaffelsen uden om regeringen, men SF "sprang i målet". Selvom hun var enig i, at det er u hensigtsmæssigt, at man, hvis man allerede har en kandidatuddannelse, kan tage pladsen for en, som ikke har en kandidat, ønskede hun en løsning for den lille gruppe af borgere, der var kommet i klemme, fordi "regeringen fra den ene dag til den anden ændrede reglerne". Bruno Jerup (EL) gik principielt ind for en afskaffelse af kandidatreglen, men foreslog en kom-

48 L 210 Forslag til lov om ændring af lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner. (Uddannelsesfilialer). Vedtaget med 94 stemmer for (S, V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, ALT, KD og UFG) og 2 imod (LA). Fremsat 14.4.2021, 1. behandling 28.4.2021, 2. behandling 1.6.2021 og 3. behandling 3.6.2021. Lov nr. 1189 af 8.6.2021. Ikrafttræden 1. juli 2021. Politiken.dk 21.5. og Frederiksborg Amtsavis 4.6.2021 s. 2. KP's pressemeddelelse 3.6. og ufm.dk 4.6., 18.6. og 25.6. samt folkeskolen.dk og politiken.dk 25.6. og omnibus.dk 2.7.2021.

promisløsning med en udløbstid på seks år efter afsluttet kandidatuddannelse, og Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) mente, at det måske kunne åbne muligheder.⁴⁹

Der var bred politisk enighed om L 78, der indførte *adgangskurser* til uddannelserne til markedsføringsøkonom, skov- og landskabsingeniør og urban landskabsingeniør (tidligere have- og parkingeniør) og en ministerbemyndigelse til at godkende maritime uddannelser og uddannelsesudbud på ikke-videregående niveau. Alene Eva Flyvholm (EL) udtrykte bekymring for, om det kunne være en glidebane, som flyttede optagelseskrav fra sluteksamener fra afgivende uddannelser som hf og vuc til de videregående uddannelsers egne adgangsgivende kurser.⁵⁰

Også su-området var berørt af coronasituationen, dels ved nedlukning af arbejdspladser, hvor indtægter bortfaldt, dels ved at en del studerende indgik i beredskabet med test og vaccinationer og tjente mere end forventet. En forlængelse af regelændringen fra 2020 blev gennemført med L 140, hvor muligheden for at kunne søge om *forhøjet su-fribeløb* blev videreført og ophævelsestidspunktet udskudt fra 1. marts til 1. august 2021. Dermed blev studerende, som fx indgik i coronaberedskabet, ikke tvunget til tilbagebetaling. Der var også bred tilslutning til en *reduktion af engelsksprogede uddannelser* på især erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, hvor 72 % af de studerende er engelsksprogede, men hvor kun 21 % bagefter finder arbejde i Danmark. Man kunne ellers have forventet en markant stigning i su-udgifter til EU-studerende til ca. 570 mio. kr. i 2025, dvs. mere end 25 % over det aftalte loft på 449 mio. kr. i su-forliget i 2013.⁵¹

49 B 115 Forslag til folketingsbeslutning om *afskaffelse af kandidatreglen og lige adgang til uddannelse*. Fremsat 12.1.2021 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Marie Krarup (DF), Morten Messerschmidt (DF), Peter Skaarup (DF). 1. behandling 4.3.2021 og forkastet ved 2. behandling 20.5.2021 med 22 stemmer for (DF, KF, NB, LA, KD og UFG) og 74 imod (S, V, SF, RV, EL og ALT). *Uddannelseshistorie 2020* s. 177-178.

50 L 78 Forslag til lov om *ændring af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, lov om maritime uddannelser og forskellige andre love og om ophævelse af lov om friplads og stipendium til visse udenlandske studerende ved erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser*. (Adgangskurser til udvalgte erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, godkendelse af maritime ikkevideregående uddannelser m.v.). Enstemmigt vedtaget med 95 stemmer for. Fremsat 11.11.2020, 1. behandling 18.11.2020, 2. behandling 23.2.2021 og 3. behandling 2.3.2021. Lov nr. 363 af 9.3.2021. Ikrafttræden 1. januar 2021.

51 L 140 Forslag til lov om *ændring af SU-loven*. (Forhøjelse af fribeløb og forlængelse af bestemmelser om udvidede SU-lånemuligheder som følge af covid-19). Enstemmigt vedtaget med 95 stemmer for. Fremsat 20.1.2021, 1. behandling 28.1.2021, 2. behandling 9.2.2021 og 3. behandling 23.2.2021. Lov nr. 293 af 27.2.2021. Ikrafttræden 28. februar 2021. Ifølge EU-retten har studerende fra EU/EØS-lande ret til su, hvis de ved siden af deres studier arbejder mindst 10-12 timer ugentlig i mindst 10 uger i træk, hvad der giver dem status af vandrende arbejdstagere og dermed berettiget til sociale ydelser, fx SU. Aftale af 25.6.2021 om *reduktion af engelsksprogede videregående uddannelser* mellem regeringen og V, DF, SF, KF og LA. Ufm. dk 3.11.2020 og 25.6.2021. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 178 og *Uddannelseshistorie 2013* s. 156-157.

KAPACITET, KVALITET – OG EN FRI LÆRERUDDANNELSE

Optaget 2021 understregede, at lærergerningen er blevet et kvindefag, idet antal mandlige studerende i forhold til 2020 er faldet fra 1035 i 2020 til 930 i 2021, dvs. med 10 %, mens antal kvindelige ansøgere blot faldt med 2 %. Det svarer til udviklingen i folkeskolen, hvor ca. 70 % af DLF's medlemmer er kvinder og 30 % mænd. Dertil kommer, at en lærereksamen ikke er ensbetydende med et job i folkeskolen; i 2020, hvor LL spurgte 407 lærerstuderende kort før deres dimission, hvad de ville med deres eksamen, valgte kun seks ud af ti folkeskolen. Af de 42,6 %, der fravalgte folkeskolen, ville halvdelen søge ansættelse på en fri- eller privatskole, videreuddanne sig eller lave noget helt tredje, mens resten var uafklarede – ikke lyse udsigter for opfyldelsen af folkeskolens kompetencedækningsmålsætning.⁵²

Blandt årets vigtigste hændelser på området var vedtagelsen af en *fri læreruddannelse*. Det skete med B 111, som pålagde regeringen at skabe lovhjemmel i professionshøjskoleloven til etablering af en fri læreruddannelse. Forslaget blev fremsat af et flertal bestående af oppositionen og støttepartiet RV uden om regeringen, som ellers strittede bravt imod med henvisning til, at læreruddannelserne i Nørre Nissum, Holstebro og Skive risikerede at måtte lukke. Man mente ikke, at en fri lærerskole ville afhjælpe den aktuelle mangel på lærere og lærerstuderende, og så forslaget som en mere eller mindre åbenlys kritik af den eksisterende læreruddannelse. Desuden henvistes til, at der allerede eksisterer en fri lærerskole i Ollerup. Blandt initiativtagerne til forslaget var Kristian Jensen (V), partiets tidligere næstformand og valgt i Herningkredsen. Planerne, der fik megen medieomtale, pegede i første omgang på Herning som placering, men det blev ændret for at få RV med.

På de etablerede læreruddannelsessteder var begejstringen til at overse. Elsebeth Jensen, formand for ledernetværket for alle landets læreruddannelser, mente således, at læreruddannelsen generelt mangler studerende og ikke flere læreruddannelser, og hun henviste samtidig til, at der sommeren 2020 ikke var nok ansøgere til at oprette nye hold på læreruddannelsesstationerne i Randers og Helsingør. Hun syntes i øvrigt, at det var en "underlig prioritering af politikerne" at satse på en fri læreruddannelse, der "på papiret skal levere det samme som de ordinære læreruddannelser", blot på mere fleksible vilkår i form af offentligt grundtilskud og tillige midler fra professionshøjskolernes forsøgspulje. Og Stefan Hermann, formand for Danske Professionshøjskoler og rektor for Københavns Professionshøjskole, så forslaget som "en fejlagtig og urimelig nedgøring af læreruddannelsen, når Kristian Jensen og andre

52 Folkeskolen.dk 25.9., 6.10.2020 og 3.8.2021.

antyder, at de mennesker, der uddannes fra læreruddannelsen, mangler dannelse og personlighed i deres gerning". Han var heller ikke enig i, at læreruddannelsen var "fejlslagen", og mente, at politikerne i stedet burde "give den eksisterende læreruddannelse mere frihed".

Ved forslaget næsten to timer lange 1. behandling kom det frem, at NB og ALT også støttede forslaget. Marianne Jelved (RV) begrundede sit partis tilslutning med "skuffelsen over den måde, læreruddannelsen har udviklet sig på over land og rige, og det er ikke kun læreruddannelsens skyld. Det er jo også, fordi man har været økonomisk hård over for læreruddannelsen" ved fx omprioriteringsbidraget. Og Torsten Gejl (ALT) var "sluppet op for gode argumenter mod det her beslutningsforslag, så det kommer Alternativet til at støtte". At placeringen i Herning ikke på forhånd var besluttet, bekræftede Kristian Jensen (V), samtidig med at han drog paralleller til oprettelsen af Det Nødvendige Seminarium i Tvind d. 21. februar 1980 ved L 122, hvor den daværende undervisningsminister Dorte Bennedsen (S) fremmede forslaget. Under udvalgsarbejdet blev den frie læreruddannelses styreform fastlagt som en skolekreds. Dermed blev det Uddannelses- og Forskningsudvalget og ikke ministeren, som beslutter oprettelse ud fra ansøgningers formulering af fx indhold, beliggenhed og samarbejde med andre kulturinstitutioner mv. Denne særlige styreform stod i centrum for debatten ved forslagets 2. og sidste behandling. Her fandt Bruno Jerup (EL) det "historisk katastrofalt", at sagsbehandlingen om en kommende privat læreruddannelses placering og indhold blev lagt i Uddannelses- og Forskningsudvalget. Men Kristian Jensen (V) mente, at det ikke var "ministerens ønske, at der kommer en fri læreruddannelse; det er der derimod et flertal i Uddannelses- og Forskningsudvalget der gør, og derfor har vi lagt op til, at det er Uddannelses- og Forskningsudvalget, der tager en sådan beslutning". Også Uffe Elbæk (UFG) var stærkt kritisk og mente, at beslutningen var "en parlamentarisk skandale", og at beslutningsforslaget blev vedtaget på et alt for spinkelt grundlag. Med vedtagelsen skete der i realiteten en overhaling inden om af regeringens udviklingsgruppe, som efteråret 2021 skulle afgive forslag til eventuelle ændringer af læreruddannelsesbekendtgørelsen.⁵³

Undervejs fremsatte Charlotte Rønhof, formand for Rådet for Børns Læring,

53 B 111 Forslag til folketingsbeslutning om *etablering af privat læreruddannelse*. Fremsat 21.12.2020 af Kristian Jensen (V), Ulla Tørnæs (V), Alex Ahrendtsen (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Marianne Jelved (RV), Lotte Rod (RV), Katarina Ammitzbøll (KF), Mai Mercado (KF), Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG). 1. behandling 28.1.2021 og vedtaget ved 2. behandling 2.3.2021 med 48 stemmer for (V, DF, RV, KF, NB, LA og ALT) og 46 imod (S, SF, EL og UFG). Folkeskolen.dk 22.12. og Kristeligt Dagblad 27.12.2020; folkeskolen.dk 7.1., 16.1., 28.1., 29.1., 5.2., 18.2., 2.3. 3.3. og 17.6.2021. Ufm.dk 27.11., folkeskolen.dk 19.11. og 27.11.2020. Se *Uddannelseshistorie 2020* s. 181.

en stærk kritik af dansk læreruddannelse og efteruddannelse, som hun fandt "halter bagefter flere af de lande, vi normalt sammenligner os med". Danmark er det eneste af undersøgelsens otte lande/regioner, hvor læreruddannelse alene udbydes af professionshøjskoler. I Finland, Estland, Skotland og Hessen sker læreruddannelsen alene på universitet, mens læreruddannelsen i Norge, Sverige og Holland både udbydes af universiteter og af højskoler. Eksempelvis er læreruddannelsen i Holland og Skotland 4-årig som i Danmark, i Sverige er den 4-årig for "grundlærere" til 0.-6. klasse og 4½-årig for faglærere i overbygningen, mens den i Estland, Finland og Norge er 5-årig. At Ane Halsboe-Jørgensen (S) erstattede VLAK-regeringens ekspertgruppe med en udviklingsgruppe, som skulle holde sig inden for den nuværende uddannelseslængde, kaldte Charlotte Rønhof "ene og alene et politisk valg". Hun foreslog derfor, at dele af læreruddannelsen fx rettet mod folkeskolens ældre klassetrin kunne udbydes på universiteterne. At danske nyuddannede lærere ikke som i Estland, Skotland og Holland får supervision i det første år som færdig lærer, betegnede hun som "galimatias ... simpelthen ikke anstændigt". Hun kritiserede også den usystematiske efteruddannelse og fremhævede, at årlig efteruddannelse fx er et krav i Sverige, Skotland og Estland. Efteruddannelsesspørgsmålet blev også taget op i EVA's analyse af folkeskolens kompetencedækning, hvor man konstaterede, at folkeskolelærernes efteruddannelsesaktiviteter tog til i folkeskole-reformens første år, men fra skoleåret 2016-17 faldt det tilbage til bare 10 % af de læreruddannede undervisere.

Et enkelt resultat nåede VLAK-regeringens ekspertgruppe dog at få produceret, nemlig VIVE's litteraturkortlægning over tilrettelæggelses- og organisationsformer af læreruddannelse i vestlige lande. Her redegøres bl.a. for initiativer til forbedret rekruttering, længerevarende praktikforløb, forskningsbaseret samt forhold om undervisningens indhold og intensitet – men efter gruppens nedlæggelse har dokumentet måske mest historisk interesse. Endelig åbnede Pernille Rosenkrantz-Theil (S) i et virtuelt debatmøde mellem skolens parter for at droppe kravet om linjefagsdækning for lærere i de små klasser. Mere erfarne lærere ser måske nostalgisk tilbage på kursusvirksomheden i Danmarks Lærerhøjskoles otte regionale efteruddannelsescentre før institutionens nedlæggelse i år 2000. Men efteråret 2021 kan evt. bringe nye initiativer på området i et samarbejde mellem bl.a. DLF og professionshøjskolerne om udbud af såkaldte evu-kurser om praksisnær og anvendelsesorienteret efter- og videreuddannelse i foreløbig en treårig forsøgsperiode fra 1.4. 2021. Evu-aktiviteten er tænkt finansieret af arbejdsgiverne og fonde mv.⁵⁴

54 Damvad Analytics har for Rådet for Børns Læring udarbejdet en komparativ landerapport

Organisationen bag *Teach First*, som kombinerer et toårigt meritlærerstudium med lønnet fuldtidsansættelse, har hidtil været fondsfinansieret, men da ordningen er under afvikling, ønskede man at komme på finansloven 2021. RV foreslog at støtte foreningen med i alt 18 mio. kr. over en treårig periode, hvad der blev modtaget positivt af oppositionen og SF. Under finanslovsforhandlingerne kom forslaget dog i massiv modvind, idet bl.a. LL og repræsentanter for landets læreruddannelser frygtede, at det ville åbne for en "statsstøttet privatisering af det videregående uddannelsessystem". Organisationen kom altså ikke på finansloven i denne omgang, som herefter må søge andre finansieringsmuligheder, formentlig skoler og kommuner.⁵⁵

På læreruddannelsesområdet er der således ikke umiddelbart udsigt til dækkende kapacitet og et indholds- og statusmæssigt løft af hverken grunduddannelse eller efteruddannelse.

MINIMUMSNORMERINGER PÅ VEJ PÅ PÆDAGOGOMRÅDET

Blandt årets tiltag på området var de første realiseringskridt af aftalen december 2020 mellem regeringen, RV, SF, EL og ALT om *udvidelse af dagtilbudsportalen*, som med L 200 danner grundlag for eventuel lovgivning om minimumsnormeringer i 2023 med virkning fra 2024. Ved 1. behandlingen karakteriserede Ellen Trane Nørby (V) forslaget som bureaukratisk, og hun ønskede datasikkerheden nærmere belyst; i øvrigt undrede hun sig over, at alene den kommunale daginstitutionsssektor og ikke den private var omfattet af forslaget. Marie Krarup (DF) var

for læreruddannelse i Sverige, Norge, Estland, Holland, Finland, Skotland og den tyske delstat Hessen. Notatet "Undervisere i folkeskolen og deres uddannelse. En registeranalyse af uddannelse, efteruddannelse og kompetencedækning i folkeskolen" er udarbejdet af EVA og publiceret 13.8.2021; det er en del af evalueringen af folkeskolereformen og belyser nationalt, regionalt og kommunalt udmøntningen af folkeskolereformens målsætning om styrket undervisningskompetence i folkeskolen i perioden fra 2012/13 til 2019/20. Analyserne er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og Børne- og Undervisningsministeriet om undervisere i kommunale folkeskoler i perioden 2012/13-2019/20 og omfatter ikke de frie grundskoler. Analyserne af efteruddannelsesaktiviteten er afgrænset til formel efteruddannelse inden for det videregående offentlige voksen- og efteruddannelsessystem, fx diplomuddannelserne, men omfatter ikke non-formel og uformel kompetenceudvikling, fx institutionsintern undervisning og sidemandoplæring. Rapporten "Læreruddannelse i Internationalt Perspektiv – En Litteraturkortlægning" er udarbejdet af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) for Uddannelses- og Forskningsministeriet til brug for den nedlagte kommission om fremtidens læreruddannelse, nedsat af VLAK-regeringen. Ufm.dk 11.9.2020. DLF's skriftlige beretning ved den ordinære kongres 2.-4.11.2021. Se *Uddannelseshistorie 1999* s. 156-158 og *Uddannelseshistorie 2000* s. 124-128.

55 Teach First Danmark har hidtil modtaget fondsmidler fra A.P. Møller Fonden, Industriens Fond, Egmont Fonden, Novo Nordisk Fonden, TrygFonden, Østifterne, Augustinus Fonden og Teknologipagten. Denne form for meritlæreruddannelse udbydes af Københavns Professionshøjskole og Professionshøjskolen Absalon i samarbejde med Teach First. Folkeskolen. dk 24.11. og 9.12.2020. Se *Uddannelseshistorie 1999* s. 197.

enig og så “en fare for, at der bliver skabt mere bureaukrati, og at vi risikerer at tage tid fra børnene”. Ved 2. behandlingen indgik en række ændringsforslag om præcisering og afgrænsning af forslagens ministerbemyndigelser og kompensation til private og selvejende daginstitutioner for meradministrationsfølger. Efter den fornyede udvalgsbehandling og ved den følgende 3. behandling kvitterede Ellen Trane Nørby (V) for den brede tilslutning til afgrænsning af ministerbemyndigelserne, men hun var ikke tilfreds med, at der ikke var flertal for at kompensere private og selvejende dagtilbud og de frie grundskolers dagtilbud, sfo’er og klubber for meradministration. Hertil kommer så den nyetablerede treårige forsøgsordning, som også omfatter dagtilbudsområdet, jf. s. 153.⁵⁶

Februar 2021 åbnedes på KP, som i forvejen udbyder den ordinære 3½-årige pædagoguddannelse, en 2½-årig *meritpædagoguddannelse* “Meritpædagog som sporskifte” i samarbejde med seks kommuner, som sikrer en ansættelse i en daginstitution på mindst 30 timer ugentlig under uddannelsen. Uddannelsens målgruppe er personer over 25 år med en afsluttet videregående uddannelse på mindst bachelorniveau. Initiativet blev en succes, så det første halve år bragte intet frafald på pionerholdet. Optaget august 2021 blev derfor udvidet til 108 studerende fordelt på tre spor og 17 samarbejdende kommuner i hovedstadsområdet. Professionshøjskolen VIA har ansøgt ministeriet om at udbyde en tilsvarende uddannelse i Aarhus – ret så tankevækkende, at så mange akademikere gerne vil omskoles!⁵⁷

Tilstrømningen til sporskifteuddannelsen sættes i relief af, at der i årets løb har været *pædagogflugt* fra hovedstadsområdets daginstitutioner, med ca. 100 pædagoger fra institutioner i København og 67 fra omegnskommunerne Rudersdal, Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Dragør, Herlev og Rødovre. Som årsag udpeger faglige repræsentanter et belastende arbejdsmiljø, og borgmestere mfl. peger på høje boligpriser, mens forældreorganisationer bare er skuffede over, at der bliver færre pædagoger.⁵⁸

FORSKERFEJDE, OPTAGELSESTEST OG NATURFAGSCENTRE

Det minerede felt mellem forskningsstyring og forskningsfrihed kom foråret 2021 i fokus med, hvad nogle hurtigt døbte *forskerfejden*. Den blev udløst af en forespørgselsdebat F 49 om “overdreven aktivisme i visse forskningsmiljøer”,

56 L 200 Forslag til lov om *ændring af dagtilbudsloven. (Indsamling af data til understøttelse af minimumsnormeringer i daginstitutioner)*. Vedtaget med 52 stemmer for (S, SF, RV, EL, ALT og UFG), og 12 imod (Sophie Løhde (V), KF, NB, LA og Inger Støjberg (UFG)), mens 31 (V, DF, KD) undlod at stemme. Fremsat 26.3.2021, 1. behandling 16.4.2021, 2. behandling 1.6.2021 og 3. behandling 3.6.2021. Lov nr. 1162 af 8.6.2021. Ikrafttræden 1. juli 2021.

57 Folkeskolen.dk 27.11.2020 og Politiken 29. august 2021, 1. sektion s. 12.

58 Politiken.dk 6.5.2021.

og vedtagelsesteksten blev af mange opfattet som en politisk magtdemonstration over for normkritiske forskere, herunder særligt kønsforskere. 262 forskere skrev derfor i et åbent brev til områdets minister Ane Halsboe-Jørgensen, at "den personvendte chikane, mange af os oplever, styrkes af den politisk motiverede mistænkeliggørelse af vores forskning". Protesten bredte sig, og i alt 3241 forskere fra en bred vifte af forskningsområder satte deres navn på et åbent brev i Politiken, der opfordrede regeringen og ministeren til at trække deres støtte til teksten. De fremførte, at den satte "en farlig præcedens", idet sådanne angreb på forskningsfriheden kunne resultere i, at især forskere i tidsbegrænsede og prækære stillinger udøvede selvcensur ved at trække sig fra den offentlige debat. Ane Halsboe-Jørgensen mente dog, at dette var en "fejlslutning", og hun fandt teksten "både sober og rigtig".⁵⁹

Københavns Universitet holdt *kvote 2-optagelsesprøver* for første gang april 2021 med 12.000 ansøgere. Sådanne prøver er kendt fra Syddansk Universitets medicinstudium allerede i 2009, og i 2018 blev de udbredt til alle bacheloruddannelser. Erfaringen er her, at der er bedre gennemførelsestal for dem, der kom ind på test end på cv'et. Totimersprøverne, der bestod af ca. 60 opgaver i sprog og matematik, blev fulgt op af personlige interviews i maj med fokus på den ønskede uddannelse.⁶⁰

Det *naturfaglige område* er stadig i fokus: Danmarks naturhistoriske samlinger skal digitaliseres, herunder bl.a. ca. 500.000 ældre herbarieark, indsamlet gennem mere end 200 år. Projektet støttes af den europæiske organisation DiSSCo, der har til formål at gøre mere end 1,5 mia. genstande i europæiske natursamlinger digitalt tilgængelige. Samlet er der afsat 61 mio. kr. til den danske del med 30 mio. kr. fra Uddannelses- og Forskningsministeriet og resten fra de deltagende museer samt DTU i Lyngby. Desuden åbnes august 2021 Naturfagsakademiet NAFA, som er et nyt nationalt naturfagligt program mellem professionshøjskoler, universiteter og grundskoler, koordineret af Center of Excellence in Science Education, CESE. Programmet skal udvikle modeller for efter- og videreuddannelse af naturfagslærere i folkeskolen, læreruddannere på professionshøjskoler og lærerstuderende. I programmet indgår alle professionshøjskoler, fire universiteter, det nationale naturfagscenter Astra og godt 200 grundskoler i 30 kommuner.⁶¹

59 F 49 om *overdreven aktivisme i visse forskningsmiljøer* stillet af Henrik Dahl (LA) og Morten Messerschmidt (DF) blev vedtaget 1.6.2021 med 72 stemmer for (S, V, DF, KF, NB, LA, KD og Inger Støjberg (UFG)) og 24 imod (SF, RV, EL, Susanne Zimmer (UFG) og Uffe Elbæk (UFG)). Politiken.dk 6.6. og 9.6. Information.dk 12.6. og Politiken 13.6.2021 2. sektion s. 6.

60 Politiken.dk 25.3.2021.

61 *Distributed System of Scientific Collections (DiSSCo)*, et europæisk samarbejde, der indtil videre består af 120 institutioner fordelt over 21 lande. NAFA, der løber i perioden 2021-28, er

Endelig blev *Innovationsfonden sat under ekstraordinært tilsyn* af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen sommeren 2020 på grund af henvendelser om usaglig forskelsbehandling i tildeling af midler til coronaforskning og mulig inhabilitet i tre konkrete sager, alle med tidligere næstformand i Innovationsfonden, Flemming Besenbacher, i centrum. Uddannelses- og Forskningsstyrelsen rettede på baggrund heraf skarp kritik af Innovationsfonden, om at fonden havde givet "positiv særbehandling til én ansøger" i forbindelse med hastebehandling af ansøgninger om støtte til COVID-19-relaterede forskningsprojekter og derved har udsat de øvrige ansøgere for "usaglig forskelsbehandling" og tilsidesat god forvaltningsskik. Flemming Besenbacher, som planmæssigt trådte ud af bestyrelsen i sommeren 2020, beklagede forløbet, og Innovationsfonden iværksatte efterfølgende en række initiativer for at styrke sagsgange mv.⁶²

I øvrigt indgik endnu fire danske universiteter, Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Roskilde Universitet og Copenhagen Business School, i partnerskabet "*Europæiske Universiteter*", som Københavns Universitet og Aalborg Universitet blev en del af i 2020. Partnerskabet har til formål at styrke fælles forskning og samarbejde om uddannelsesprogrammer i Europa og øge mobilitet blandt personale og studerende.⁶³

Alt i alt har det forløbne år endnu engang været præget af, at coronasituationen har taget fokus fra andre samfundsopgaver, også på uddannelsesområdet, hvor anden lovgivning gang på gang er blevet udsat. Flere uddannelsesområder har været udsat for politiske driblet og forsøg på at tale uddannelsesforhold op uden at sikre realitetsforbedringer. Eksempelvis er det en samfundspolitisk udfordring at sikre et tilstrækkelig antal ansøgere til velfærdsuddannelserne, men årets udflytning af uddannelsesstationer bliver måske ikke helt så virkningsfuld som tilsigtet, for ansøgerne er helt klart orienteret mod arbejdsvilkårene efter endt uddannelse. Er de ikke tilfredsstillende, ser den enkelte sig om efter andre mere tillokkende uddannelsesvalg, og man vil selv vurdere. Samfundspres er ikke nødvendigvis stærkere end ønsket om selvbestemmelse!

finansieret af VILLUM FONDEN og Novo Nordisk Fonden med 200 mio. kr. Universitetsavisen Omnibus 25.2.2021 og kp.dk 28.4.2021.

62 Universitetsavisen Omnibus 19.2.2021.

63 Projektet Europæiske Universiteter blev lanceret af Europa-Kommissionen i 2018. I alt 41 partnerskaber er godkendt, heriblandt 6 med dansk deltagelse. I Danmark kan både erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter indgå. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 19.8.2020.

BILAG

Bilag 1. Udvalgssammensætning i folketingsåret 2020-21

Børne- og Undervisningsudvalget (UNU):	Uddannelses- og Forskningsudvalget (UFU):
Anders Kronborg (S) – <i>formand</i> Tanja Larsson (S) Jens Joel (S) Jesper Petersen (S) Julie Skovsby (S) Kaspar Sand Kjær (S) Orla Hav (S) Lotte Rod (RV) Anne Sophie Callesen (RV) Marianne Jelved (RV) Jacob Mark (SF) Ina Strøjer-Schmidt (SF) Astrid Carøe (SF) Jakob Sølvhøj (EL) Pernille Skipper (EL) Uffe Elbæk (Uden for folketingsgrupperne) Anni Matthiesen (V) Marie Bjerre (V) Ellen Trane Nørby (V) Kenneth Mikkelsen (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V) Stén Knuth (V) – <i>næstformand</i> Marie Krarup (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Alex Ahrendtsen (DF) Katarina Ammitzbøll (DF) Mai Mercado (KF) Mette Thiesen (NB) Henrik Dahl (LA)	Bjørn Brandenburg (S) Jens Joel (S) Julie Skovsby (S) Kasper Roug (S) Kaspar Sand Kjær (S) – <i>formand</i> Rasmus Horn Langhoff (S) Rasmus Stoklund (S) Karin Gaardsted (S) Troels Ravn (S) Stinus Lindgren (RV) Katrine Robsøe (RV) Jacob Mark (SF) Astrid Carøe (SF) Pernille Skipper (EL) Eva Flyvholm (EL) Uffe Elbæk (Uden for folketingsgrupperne) Bertel Haarder (V) Anne Honoré Østergaard (V) – <i>næstformand</i> Carsten Kissmeyer (V) Mads Fuglede (V) Tommy Ahlers (V) Ulla Tørnæs (V) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Marie Krarup (DF) Alex Ahrendtsen (DF) Britt Bager (KF) Birgitte Bergmann (KF) Peter Seier Christensen (NB) Henrik Dahl (LA)

Bilag 2. Anden uddannelseslovgivning 2020-21

BUU lovforslag:

Børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S)

L 120 Forslag til lov om *ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag og lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, lov om erhvervsuddannelser og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Justering af det praktikpladsafhængige arbejdsgiverbidrag og indførelse af fleksibelt uddannelsesbidrag)*. Vedtaget med 93 stemmer for (S, V, DF, RV, SF, EL, KF, LA, ALT og UFG), mens 2 (NB) undlod at stemme. Fremsat 10.12.2020, 1. behandling 15.12.2020, 2. behandling 21.12.2020 og 3. behandling 22.12.2020. Lov nr. 2206 af 29.12.2020. Ikrafttræden 1. januar 2021. Uddannelsesbidraget for 2021 er fastsat til 2.354 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget.

L 115 Forslag til lov om *ændring af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og lov om erhvervsuddannelser. (Fritagelse for betalingskravet på erhvervsuddannelser for visse flygtninge og familiesammenførte m.fl.)*. Vedtaget med 93 stemmer for (S, SF, RV, EL og UFG), og 42 imod (V, DF, KF, NB og LA). Fremsat 26.11.2020, 1. behandling 3.12.2020, 2. behandling 2.3.2021 og 3. behandling 9.3.2021. Lov nr. 426 af 16.3.2021. Ikrafttræden 1. april 2021. Reguleres over tilskudsberegningen til uddannelsesinstitutioner.

L 49 Forslag til lov om *ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. (Praktikpladstaxametertilskud m.v.)*. Enstemmigt vedtaget med 97 stemmer for. Fremsat 8.10.2020, 1. behandling 5.11.2020, 2. behandling 10.12.2020 og 3. behandling 15.12.2020. Lov nr. 2062 af 21.12.2020. Ikrafttræden 1. januar 2021. Uddannelsesaftaler og kombinationsaftaler under det studiekompetencegivende forløb på merkantil eux indføres i lov om arbejdsgivernes uddannelsesbidrag.

L 48 Forslag til lov om *ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. (Modelparametre for erhvervsuddannelser til brug for beregning af praktikpladsafhængigt arbejdsgiverbidrag for 2021, fastholdelse af merbidragssats og justering af aktivitetsafhængigt VEU-bidrag for 2021)*. Vedtaget med 93 stemmer for (S, V, RV, SF, DF, EL, KF, ALT, LA og UFG) og 2 imod (NB). Fremsat 8.10.2020, 1. behandling 30.10.2020, 2. behandling 21.12.2020 og 3. behandling 22.12.2020. Lov nr. 2205 af 29.12.2020. Ikrafttræden 1. januar 2021. Fastsætter 2021-beløb for AUB-merbidragssatsen pr. manglende praktikårselev til 27.000 kr. og det aktivitetsafhængige VEU-bidrag til 449 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget.

BUU beslutningsforslag:

B 244 Forslag til folketingsbeslutning om at sikre, at *friskoler, privatskoler og private ungdomsuddannelser på lige vilkår med folkeskoler og offentlige ungdomsuddannelser får stillet coronatest til rådighed af kommunerne*. Fremsat 9.3.2021 af Mai Mercado (KF), Katarina Ammitzbøll (KF), Ellen Trane Nørby (V), Kristian Jensen (V), Alex Ahrendtsen (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Henrik Dahl (LA). 1. behandling 26.4.2021.

Forslag B 171 Forslag til folketingsbeslutning om at *give private passere ret til at kalde sig dagplejere*. Fremsat 26.2.2021 af Marie Bjerre (V), Marlene Ambo-Rasmussen (V), Kristian Jensen (V), Stén Knuth (V), Anni Matthiesen (V), Ellen Trane Nørby (V). 1. behandling 11.5.2021 og henvist til udvalg.

B 54 Forslag til folketingsbeslutning om *ny lov om digital børnebeskyttelse, som beskytter børns færden på internettet*. Fremsat 30.10.2020 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Lisbeth Bech-Nielsen (SF) og Jacob Mark (SF). 1. behandling 3.12.2020 og henvist til udvalg.

UFU lovforslag:

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen (S)

L 236 Forslag til lov om *ændring af lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser. (Midlertidig fravigelse af visse betingelser for at modtage specialpædagogisk støtte)*. Enstemmigt vedtaget med 96 stemmer for. Fremsat 25.5.2021, 1. behandling 26.5.2021, 2. og 3. behandling 3.6.2021. Lov nr. 1175 af 8.6.2021. Sikrer studerende med funktionsnedsættelse kan afslutte deres uddannelse med nødvendig støtte, og at der ikke stilles krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt støtte.

L 177 Forslag til lov om *ændring af lov om Danmarks Innovationsfond, lov om Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd og Danmarks Frie Forskningsfond og lov om Danmarks Grundforskningsfond. (Justering af Danmarks Innovationsfonds formål og opgaver, henlæggelse af særlige virkemidler til fonden og justering af bestyrelsens kompetencer m.v.)*. Vedtaget med 93 stemmer for (S, V, DF, RV, SF, EL, KF, LA, ALT og UFG), mens to (NB) undlod at stemme. Fremsat 24.2.2021, 1. behandling 4.3.2021, 2. og 3. behandling 18.5.2021. Lov nr. 1188 af 8.6.2021. Ikrafttræden 1. juli 2021. Opprioritering af grøn omstilling.

UFU beslutningsforslag:

B 224 Forslag til folketingsbeslutning om *ændring af dimensioneringen for optaget på teologiuddannelserne*. Fremsat 9.3.2021 af Birgitte Bergman (KF), Mette Hjerminde Dencker (DF), Egil Hulgaard (KF), Mai Mercado (KF), Søren Pape Poulsen (KF), Merete Scheelsbeck (KF). Ved 1. behandling 9.3.2021 henvist til udvalg. Skal sikre flere kandidater til præstestillinger.

B 126 Forslag til folketingsbeslutning om at *give unge i efterværn ret til at modtage su, mens de er under uddannelse*. Fremsat 26.1.2021 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Karina Adsbøl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Marie Krarup (DF), Peter Skaarup (DF). Ved 1. behandling 17.3.2021 henvist til udvalg.

Signe Holm-Larsen (f. 1939), cand.pæd. i fransk. Tidligere lærer, fagkonsulent, skoledirektør og fagredaktør for sprog og pædagogik ved Danmarks Nationalleksikon. Chefredaktør på Kroghs Forlag 2001-07; herefter redaktør ved Dafolo indtil 2012. Egen konsulentvirksomhed om pædagogiske spørgsmål. Forfatter til bl.a. almen-pædagogiske værker samt lærebøger i fransk og latin. Formand for støtteforeningen Jonstrupsamlingens Venner.